

№ 241 (20754)

2014-рэ илъэс мэфэку

ТЫГЪЭГЪАЗЭМ и 18

кыхэтыутыгьэхэр ыкіи нэмыкі къэбархэр тисайт ижъугьотэщтых WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

HTB-мкІэ къагъэлъэгъощт

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу Тхьакlyщынэ Аслъан Урысые телекомпаниеу «HTB-м» къикіыгъэхэм тыгъуасэ alvкіагъ.

«Первая передача» зыфиюрэ къэгъэлъэгьоным Іоф дэзышІэрэ корреспондентэу Федор Буцкорэ операторэу Артем Маркинымрэ Адыгеим ичІыопс идэхагъэ, икультурэ зэрагъэлъэгъугъ, итарихъ зыщагъэгъозагъ.

— Тикъэгъэлъэгъон зыфэгъэхьыгъэр автомобилым исэу зекІо кІоныр зикІэсэ цІыфхэр ары. Илъэситф фэдиз хъугъэ «Первая передача» зыфиюрэ къэтыныр къыздэкІырэр. А уахътэм къэлэ зэфэшъхьафэу къэткІухьагъэр бэ, ау Адыгеим апэрэу тыкъэкІуагь, — къыІуагь Федор Буцко.

Мэфищэу Адыгеим зыщыІагъэхэм къыкІоцІ хьакІэхэм Мыекъопэ районыр, нэмыкІ чІыпІэ дахэхэр зэрагъэлъэгъугъэх. Пшъэрылъэу яІагьэр зызыгьэпсэфы зышІоигъоу Адыгеим къакІорэм мыщ щильэгъущтым, къызщыуцун ылъэкІыщтым, гъомылапхъэу пагъохыщтым нэ-Іуасэ афашІыныр ары. Къэгъэлъэгъонитоу тырахыгъэр тыгъэгъазэм и 21-м ыкlи и 28-м къатынэу агъэнэфагъ.

— Гупчэ телевидением ижурналистхэр тиреспубликэ къеблагъэхэу бэрэ къыхэкІы. Тишъолъыр, тичІыопс дахэ, ау лъэныкъо пстэумкІи аужырэ шапхъэхэм ар адиштэу дгъэпсын фае. Ащ фэгъэхьыгъэ Іофшіэнэу зэшіотхыгъэр бэ, ыпэкІи тшІэнэу тапэ илъыри макІэп, — къыІуагъ АР-м и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Ас-

Урысыем зекІоныр зикІэсэ цІыфэу щыпсэухэрэм янахьыбэм автомобилькІэ къакІухьэ. ТапэкІи мыхэм япчъагъэ хэхъощт. Къыхэгъэщыгъэн фае Адыгеим ичІыпІэ дахэхэм узэранэсыщт гъогухэм язытет шэпхъэшІухэм адиштэным къэралыгьом ипащэхэр ренэу зэрэлъыплъэхэрэр.

Республикэм къеблэгъэгъэ хьакІэхэр тапэкІи мыщ къэкІонхэу, тишъолъыр идэхагъэ, цІыфхэр мыщ мамырэу зэрэщызэдэпсэухэрэр телевидениемкІэ арагьэльэгьунэу ариІуагь ЛІышъхьэм. ЗекІоныр зикІасэхэр Адыгеим нахь къеблэгъэным ар фэгорышгэщт.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай. Сурэтыр А. Гусевым ты-

ТЫГЪЭГЪАЗЭМ И 18-м АДЫГЕИМ ИТХАКІОХЭМ Я СОЮЗ ЗЫЗЭХАЩАГЪЭР ИЛЪЭС 80 МЭХЪУ

Адыгэ Республикэм итхакіохэм я Союз хэтхэу лъытэныгъэ зыфэтшіыхэрэр!

Адыгэ Республикэм итхак юхэм я Союз зызэхащагъэр илъэс 80 зэрэхъурэм фэшІ тышъуфэгушю!

Адыгеим щыпсэурэ льэпкъхэм ягъусэу шъуиорганизацие гьогу шіагьо, гьогу къызэрымыкіо къыкіугь. Блэкіыгьэ ліэшіэгьум ия 20-рэ ильэсхэм къащегьэжьагьэу Адыгеим итхакюхэм я Союз тичІыгу гупсэ автономие иІэным, льэпкь культурэр къызэтегьэнэжьыгьэным ыкІи хэхъоныгьэ егьэшІыгьэным. гъэсэныгъэмрэ наукэмрэ зягъэушъомбгъугъэным афэбэнагъэхэм яапэрэ сатырхэм сыдигьуи ахэтыгь.

Тхак Іохэм ятворческэ организацие льапсэ фэзыш Іыгьэхэ КІэрэщэ Темботрэ Хьаткьо Ахьмэдрэ тиреспубликэ льэшэу зэрыгушхорэ, адыгэ лъэпкъым игушъхьэлэжьыгъэ икъоу къизыгъэлъэгъукІыгъэ тхэкІо цІэрыІохэу щытых.

Хэгьэгу зэошхом ильэхьан организацием хэтыгьабэмэ псэемыблэжьэу я Хэгъэгу къаухъумагъ. Ахэм зэу ащыщ тичІыпІэгъу лІыбланэу, Советскэ Союзым и ЛІыхъужъэу Андырхъое Хъусен. Ащ лІыхъужъныгъэу зэрихьагъэр егъашІи хэмыкІокІэжьынэν Адыгеим итарихъ хэхьагъ, сыдигъуи къытк Іэхъухьэхэрэм яш Іэжь ар хэлъыщт.

Зэоуж лъэхъаными, анахьэу 1960 — 90-рэ илъэсхэм, тхак юхэм яІофшІагъэхэр къыткІэхъухьэрэ ныбжьыкІэхэмкІэ щысэшІоу шытыгъэх. Хэгъэгүр шІу алъэгъоу ныбжьыкІэхэр пІугъэнхэм июф зэрэфэлажьэрэм пае тхакюхэм я Союз Адыгэ Республикэм иапшъэрэ тын — медалэу «Адыгеим и Щытхъузехь» зыфиюрэр къыфагъэшъошэгъагъ.

Непэ тиреспубликэ щыцІэрыЮ тхэкІуабэмэ чанэу литературэм Іоф щаш іэ. Республикэм имызакьоу, нэмык і ч Іып Іэхэми ащызэльашІэхэрэ произведениехэр атхых, яфэшъуашэу урысые, дунэе тынхэмрэ шІухьафтынхэмрэ ахэм къафагъэшъуашэх.

Адыгеим итхак юхэм я Союз итхьаматэу Мэщбэш і Исхьакъ Шумафэ ыкъом лъытэныгъэшхо зэрэфашІырэм, июф хэшІыкІ ин зэрэфыријэм, щыјэныгъэм къыгъэуцурэ юфыгъохэм чанэу зэрахэлажьэрэм яшІуагьэкІэ организацием тиреспубликэ иобщественнэ щы ак іэ мэхьанэшхо щыри і, граждан обществэм игъэпсын и ахьыш ү хеш ыхьэ.

Адыгеим итхак юхэм я Союз тапэк и ш уагъэ къытэу юф зэришІэщтым, Адыгеим икультурэ кІэн бай къызэтегьэнэжьыгъэным ыкІи хэхъоныгъэ егъэшІыгъэным, обществэм игушъхьэлэжьыгьэ зыкъегьэ!этыгьэным зэрафэлэжьэщтым тицыхьэ тель.

Ныбджэгъу лъап Іэхэр, Адыгэ Республикэми, ти Хэгъэгушхоу Урысые Федерациеми апае шъуилитературнэ-общественнэ ІофшІэн творческэ гъэхъэгъакІэхэр щышъушІынхэу тышъуфэлъаю!

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Хъугъэ-шІэгъэ гушІуагъу

Мыекъуапэ иурамэу Михайловым щашІыщтыгъэ кіэлэціыкіу іыгъыпіэр аухыгъ, ар тыгъуасэ къызэјуахыгъ. Мы хъугъэ-шіагъэм сабыйхэм ыкІи ны-тыхэм ямызакъоу, зэрэкъалэкіи, зэрэреспубликэкіи мэхьанэшхо иі.

Ары ащ фэгъэхьыгъэ Іофтхьабзэр мэфэкІ гушІуагьо зыкІэхъугъэри.

Сабыйхэу, ны-тыхэу, гъэсэныгъэм иІофышІэхэу къэзэрэугьоигьэхэм къахэхьагь мэфэкіым къэкіогъэ купышхоу АР-м и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан зыхэтыр. Ащ игъусагъэх министрэхэм я Кабинет хэтхэр, депутатхэр, кІэлэціыкіу іыгъыпіэр зышіыгъэ псэолъэшіхэр ыкій нэмыкіхэр.

КІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм ичІэхьапізу мэфэкіым ехъулізу агъэкІэрэкІагъэм къыщызэрэугьоигьэхэм закъыщыфигьэзагь АР-м и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ

- Непэ Мыекъуапэ икІэлэцІыкІу ІыгъыпІэхэм зы къа-

хэхъуагъ. Чэзыум хэтыгьэхэм ащыщэу сабый 240-мэ мыщ чіыпіэ щагъотыгь. Еджапіэм чІэмыхьэхэзэ гъэсэныгъэ зэрагъэгъотынымкІэ ахэм фитыныгъэу яІэр гъэцэкІагъэ хъугъэ. Пшъэрылъэу тиІэр илъэси 3-м къыщегъэжьагъэу 7-м нэс зыныбжьхэу чэзыум зэкІэ -нытоалеатря дехетнынхэр ары. Ар гъэцэк агъэ зэрэхъущтым тыпылъ. Ащ ишыхьат джыри мы мафэхэм Мыекъуапэ кІэлэцІыкІу ІыгъыпІитІу къызэрэщызэІуахыштыр, етІанэ ахэм къакІэлъыкІощт кІэлэцІыкІухэм зыщяІазэщтыгьэхэу «Солнышко» зыфиющтыгъэри, — къыІуагъ Лышъхьэм.

Ны-тыхэми, кІэлэцІыкІухэми псауныгъэ пытэ яІэнэу, мы

унэр мафэ ахэм афэхъунэу АР-м и ЛІышъхьэ къафэлъэ-Іуагъ.

ЕтІанэ къызэІукІагьэхэм къафэгушІуагъ Мыекъуапэ иадминистрацие ипащэу Александр Наролиныр.

— КъызэІутхырэ унэр непэ псэолъэшІынымкІэ шапхъэу щы-Іэхэм адиштэу гъэпсыгъэ. Мыекъуапэ а зы уахътэм мыщ фэдэ унищ зэрэщашІыгъэм, ащ ищыкІэгъэ ахъщэр къалэм къызэрэфатІупщыгьэм апае республикэм ипащэхэм «тхьашъуегъэпсэу» ясэю. Псэуалъэр зышlыгъэхэм япащэу Валерий Мешалкиным ипшъэдэкІыжь къыгурыІозэ мы унэр зэригъэпсыгъэм пае сыфэраз, — къыІуагъ къалэм ипащэ.

Ащ ыуж къызэјукјагъэхэм къафэгушІуагъ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр. ЦІыфхэм ящыІэкІэ-псэукІэ нахьышІу шІыгъэным пае республикэм ипащэхэм Іо-

НЕПЭ КЪЫХЭТЫУТЫХЭРЭМ АЩЫЩХЭР:

Я 2 — 3-рэ нэкіубгъохэр

Тиреспубликэ щыхъугъэ-щыш Іагъэхэр къэзыІотэрэ къэбархэр.

94 - 5 - рэ нэк убгъохэр

АР-м итхакюхэм я Союз ильэс 80 гьогоу къыкlугъэр къеlуатэ ащ иправление итхьаматэу МэщбэшІэ Исхьакъ.

Я 6-рэ нэкіубгъор

Былым шъхьарыкюхэм къапыкырэ гүмэкІыгъохэм къытегущы Іэ Теуцожь районым къыратхыкІыгъэр.

фышхо зэрашІэрэр ащ къы-

ЕтІанэ гущыІэр ратыгъ унэр зышІыгъэу, псэолъэшІ организацием ипащэ. Ащ къызэри-ІуагъэмкІэ, псэолъэшІхэм агъэпсыгъэ унэм зыфашІыхэрэр

ащымыгъупшэу Іоф дашіагъ. Экологием ылъэныкъокІэ щынэгъончъэу, сабыйхэм зиягъэ къямыкІыщт псэолъапхъэхэр арых мыщ щагъэфедагъэхэр.

(Икіэух я 3-рэ нэкіуб. ит).

«Адыгэ макь» Тыгъэгъазэм и 18, 2014-рэ илъэс

Унашъохэм ягъэцэкІэн тегущыІагъэх

Урысые Федерацием ишъолъырхэм социальнээкономикэ хэхъоныгъэхэр ягъэшІыгъэнхэмкІэ УФ-м и Президент унашъоу ышіыгъэр Адыгэ Республикэм щыгъэцэкlагъэ зэрэхъурэм лъыплъэрэ комиссием зэхэсыгъо и агъ. Ащ хэлэжьагъэх Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Къумпіыл Мурат, министерствэхэм ыкІи къулыкъу зэфэшъхьафхэм япащэхэр.

къызэриІуагъэмкІэ, УФ-м и Президент жъоныгъуакІэм ышІыгъэ унашъохэр республикэ къулыяпащэхэм зэрагьэцакІэрэм ельытыгь цыфхэм шыІэкІэ-псэукІэу яІэщтыр зыфэдэр.

- Мыгъэ яплІэнэрэу мы Іофтхьабзэр зэхэтэщэ. АщкІэ тэ пшъэрылъэу тиІэр УФ-м и Президент иунашъо къыдилъытэрэ Іофшіэным иплан тиреспубликэ ылъэныкъокіэ къэралыгъо полищыгъэцэкlагъэ зэрэхъурэм, ащкlэ тикэр нахьышlу шlыгъэныр» зы-

Іофтхьабзэм пэублэ гущыІэ ыкІи гумэкІыгьоу къзуцухэрэм къыщишІызэ КъумпІыл Мурат тынаІэ атетыдзэныр, ахэр зэрэдэдгъэзыжьыщтхэм тыпыльыныр ары. Джыри зэ къыкІэзгъэтхъымэ сшІоигъу Президентым ижъокъухэм, муниципальнэ гъэпсыкіэ ныгъокіэ унашъохэр гъэцэкіазиІэ къалэхэм ыкІи районхэм гъэхэ хъуным муниципалитетхэм, министерствэхэм, къоджэ псэупіэхэм япащэхэм яІофшіэнзэрэфаер, — къыlуагъ Къумпlыл кlыжьхэр арагъэхьыгъэх. Адэбз Мурат.

> УФ-м и Президент иунашъоу «Псауныгъэр къэухъумэгъэным

рэм фэгъэхьыгъэу зэхэсыгьом къыщыгущывагъ АР-м псауныгъэр къэухъумэгьэнымкІэ иминистрэ игуадзэу Чэужъ Нателлэ. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, ыпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ унашъор мы къыкІэлъыкІохэрэм анэмысышъуным ишынагьо шыІ. Апэрэр лъыкъекІокІым епхыгъэ узхэм зэрарылІыкІыхэрэр. 2014-рэ илъэсым нэбгырэ мини 100-м телъытагъзу нэбгырэ 749-мэ ядунай ахъожьыным яІоф тетэу къырадзэщтыгъэмэ, мы илъэсым пыкІыгъэ мэзи 9-м дунаим ехыжьыгъэр нэбгырэ 806-рэ. ГущыІэм пае, Красногвардейскэ районыр пштэмэ, лъыкъекloкl узым нэбгырэ миным нэсэу илыкыгъ. Мы лъэныкъомкІэ уплъэкІунхэр зашІыхэм, ме--шишь мехешифоІи менирид кіэ анахьэу анаіэ тырагъэтын хэм административнэ пшъэдэузым епхыгъэу 2014-рэ илъэсым нэбгырэ мини 100-м телъытагъэу нэбгырэ 220,2-мэ ядунай ахъожьыным яюф тетэу къырадзэщтыгъэмэ, мы илъэсым къыддэхъугьэхм татегущы ныр фиорэр гъэцэк агьэ зэрэхъу- пык ыгъэ мэзи 10-м дунаим

ехыжьыгъэр нэбгырэ 220,5-рэ. Министрэм игуадзэ къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, гъогухэм къатехъухьэрэ хъугъэ-шlагъэхэм апкъ къикІ у зидунай зыхъожьырэ цІыфхэм япчъагьэ нахыыбэ мэхъу. Сабый къэхъугъакІэхэу зидунай зыхъожьыгъэхэм алъэныкъокІи гумэкІыгъохэр щыІэх, ащ фэдэ хъугъэ-шІагьэу агъэунэфыгъэхэми ахэхъуагъ. Мы илъэсым мэзи 9-у пыкІыгъэм сабый 15-мэ ядунай ахъожьыгъ. Сабый къэхъугъакІэхэм

ядунай зэрахъожьырэм епхыгъэ гумэкІыгъохэм анахьэу тынаІэ атедгъэтын, а тхьамык агъор къызыхэкІырэм идэгъэзыжьын зэрифэшъуашэу тыдэлэжьэн фае. Сыда пІомэ сыд фэдэрэ къэралыгъуи баиныгъэ шъхьаlэу иІэр цІыфыр ары. Урысыем и Президент УФ-м и Федеральнэ ЗэlукІэ фигьэхьыгьэ Джэпсалъэм демографием мэхьанэшхо зэриІэр къыщыхагъэщыгъ, къыІуагъ КъумпІыл Мурат.

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэу Хъуажъ Аминэт зипэщэ къулыкъум Іофэу зэшІуихыгъэм, къадэхъугъэм ягугъу къышіызэ, кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэхэм къащыуцугъ. Ащ къызэриlуагъэмкіэ, непэрэ мафэм ехъулізу илъэси 3 — 7 зыныбжь кІэлэціыкіухэм япроцент 94,3-м кіахьэу кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэхэм чІыпІэхэр ащарагъэгъотыгъэх. 2015-рэ илъэсым а пчъагъэр проценти 100-м кІэхьанэу мэгугъэх. АщкІэ «гъогу картэр» зэрагъэцакІэрэм елъытыгъ федеральнэ мылъкоу къаlэкlэхьащтыр зыфэдизыри.

КІэлэегъаджэхэм яшІэныгъэ хагъэхъонымкІэ гъэлъэшы-

гъэ шіыкіэм тетэу яіофшіэн зэшІуахын фаеу КъумпІыл Мурат министрэм фигъэпытагъ. Сыда піомэ республикэмкіэ гьэсэныгъэм изытет уигъэрэзэпэнэу щытэп, джыри Іоф зыдэпшІэн фэе лъэныкъоу щыІэр макІэп. ГумэкІыгьо къызыпыкІын ыльэкІыщт льэныкьохэм ащыщ бюджетым епхыгьэу Іоф зышІэ--еалытејети ејупанжелк медех нымкІэ къэгъэлъэгъонэу щыІэхэр. 2011-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, мы илъэсым имэзибгъум лэжьапкІэр проценти 120,8-м кІэхьагъ. Гухэлъэу щыІагъэр мы къэгъэлъэгъоныр проценти 122,9-м нэгъэсыгъэныр ары. Къэралыгъом непэ гумэкІыгъоу илъхэм, инфляцием, унэ-коммунальнэ хъызмэтым щагъэфедэрэ уасэхэм мыщкІэ яягъэ къэкІо.

Джащ фэдэу зэхэсыгъом къыщыгущы агъэх министрэхэу Осмэн Альберт, Ліыхэсэ Махьмудэ, нэмыкІхэри. Зыфэгъэзэгъэхэ лъэныкъохэм афэгъэхьыгьэу ахэм зэфэхьысыжьхэр къашІыгъэх. Пшъэрылъ шъхьаІэу зыфагьэуцужьыхэрэм къэзэрэугъоигъэхэр ащагъэгъозагъэх. «Гъогу картэм» къыдилъытэрэ пшъэрылъхэр зэрагъэцэкІэщтхэм, ащкіэ амалэу аіэкіэлъхэм къатегущы агъэх.

Демографием ылъэныкъокІэ республикэм и юфхэм язытет нахьышІу шІыгьэным пае анахьэу анаІэ зытырагъэтыщтхэр КъумпІыл Мурат къыгъэнэфагъэх. АщкІэ муниципальнэ образованиехэм, къулыкъухэм ыкІи ведомствэхэм япащэхэм пшъэрылъхэр афишІыгъэх.

КІАРЭ Фатим.

МэфэкІым зыфагъэхьазыры

Ошіэ-дэмышіагъэ зыхэлъ Іофыгъохэр къэмыгъэхъугъэнхэмкіэ, ахэм къыздахьыгъэ тхьамыкіагъохэр дэгъэзыжьыгъэнхэмкіэ ыкіи машіом зыкъемыгъэштэгъэнымк Р Адыгэ Республикэм и Комиссие зэхэсыгъо и агъ. Ар зэрищагъ АР-м и Премьер-министрэу Къумпіыл Мурат. Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх комиссием хэтхэр, районхэм япащэхэр, нэмыкіхэри.

-фончальным метакор тражданску ужуменьно- ошне-сешо опражданско ужуменьно- ошне-сешо опражданско опраж машІом фэгъэхьыгъэ гумэкІы- кІэ ГъэіорышІапІэм ипащэ игуа- хэмкІэ и Комитет ипащэу Блэ-

дэгъэзыжьыгъэнхэмкІэ ыкІи ма-Чыпіэхэм япаспортхэм яраз- шіом зыкъемыгъэштэгъэнымкіэ хэм ащашІыгьэ унашъохэр зэра-

гьэр макіэп. Шылэ мазэм мыл ощхэу къытфехыгъэм къыхэкІкІэ Тэхъутэмыкъое, Теуцожь, Джэджэ, Красногвардейскэ, Шэуджэн районхэм электричествэ рыкІуапІэхэр ащызэпытхъыгъагъэх. Ащ къыхэкІыгъэ гумэкІыгьохэр дэгьэзыжынгынхэм пае тырихыгьэх.

шІэгьэн фаехэм защытегущыІэгъэхэ зэхэсыгъуи 7 Комиссием иІагь.

Джащ фэдэу тызхэт илъэсым ижъоныгъокІэ мазэ ощхэу къещхыгъэхэм апкъ къикІкІэ Джэджэ ыкІи Кощхьэблэ районхэм арыт псэупіэхэм псыр къакіэхьагь. Ащ къызыдихьыгьэ гумэкІыгьохэм ядэгьэзыжьын джыри Іоф дашіэ.

- Мы илъэсым апэрэу мыл ощх къытфещхыгъ. Ащ гумэкІыгьоу къызыдихьыгьэр макІэп, ау тиІофшІэн зэрифэшъуашэу зэрэдгьэцэкІагьэм ишІуагьэкІэ, ахэр псынкізу дэдгьэзыжьынхэ тлъэкІыгъ, — къыІуагъ КъумпІыл Мурат. — Ощхым ыпкъ къикІкІэ псыр псэупіэхэм акіэуагъ. Ащ къызыдихьыгъэ гумэкІыгъохэр щыгъэзыегъэнхэм джыри Іоф дэтэшіэ. Илъэс къэс тиіофшіэн нахь псынкізу зэшіотхы хъугъэ, ау ащ фэдэхэр къэмыхъухэзэ пэшІорыгъэшъэу ахэм зафэдгъэхьазырын фае.

КІ ухым къэблэгьэрэ мэфэкІм сакъынхэу, яІофшІэн чанэу зэхащэнэу Комиссием хэтхэми, зэхэсыгъом къекіоліагъэхэми Премьер-министрэм къафигъэпытагъ.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай. Сурэтхэр Іэшьынэ Асльан

Іофтхьабзэу «Лъэсрыкіу» зыфиіорэр зэхащагъ

Зэрэ Урысыеу зыхэлэжьэрэ Іофтхьабзэу «Шъусакъ, кІэлэцІыкІухэр!» зыфиІорэм къыдыхэлъытагьэу Адыгэ Республикэм хэгъэгу кlоцl lофхэмкlэ и Министерствэ гьогухэм ящынэгьончъагьэкІэ и Къэралыгьо автоинспекцие игъогу-патруль къулыкъу июфышехем тыгъэгъазэм и 15-м къалэу Мыекъуапэ игу-

рыт еджапІэхэу NN 7-мрэ 13мрэ къапэблагъзу Іофтхьабззу псынкізу къызэрэхъурэм епхы-«Лъэсрыкly» зыфиlорэр щызэхащагъ. Анахьэу анаіэ зыты- гу лъамытэн зэралъэкіыщтым рагъэтыгъэхэр кІэлэцІыкІухэр ары.

Мы Іофтхьабзэм илъэхъан Къэралыгъо автоинспекцием иІо-

фаютагъэх, пчыхьэрэ шіункі гъэу водительхэм лъэсрыкІом къыхэкІэу, нэфынэ къызыпыкІырэ пкъыгъохэр къызыфагъэфедэнхэу apalyaгъ. Къэралыгъо фышіэхэр кіэлэціыкіухэм адэгу- автоинспекцием иіофышіэхэр щы агъэх, гъогум изэпырык ын- джащ фэдэу водительхэми адэкІэ шапхъэу щыІэхэр ахэм къа- гущыІагъэх, псынкІащэу автомо-

билыр зэрамыфэнэу, зэпырыкІыпІэхэм, цІыфхэр жъугьэу зыщызэрэугьоирэ чІыпІэхэм нахь ащысакъынхэу, кІэлэцІыкІухэм атегъэпсыхьэгъэ пкъыгъохэр ямашинэхэм арагъэуцонхэу агурагъэІуагъ. ГъогурыкІонымкІэ шапхъэу щыІэхэр зэрыт тхьапэхэр зэкІэми афагощыгъэх.

Мы Іофтхьабзэр зыфытегьэ-

псыхьэгъагъэр кІэлэцІыкІухэр гъогухэм нахь макІэу ащыфыкъонхэр, лъэсрыкІохэм ящынэгьончъагьэ и офыгьо обществэм ынаІэ нахь тыригъэтыныр ары.

Ю. А. МАНЖУРИНА. Адыгэ Республикэм хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ и Министерствэ гъогухэм ящынэгъончъагъэкІэ и Къэралыгъо автоинспекцие игъогу-патруль къулыкъу иштаб иинспектор, полицием икапитан.

Илъэс 20 хъугъэ

Адыгеим ибзылъфыгъэхэм я Союз зызэхащагъэр илъэс 20 зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ мэфэкІ зэхахьэ Мыекъуапэ щыкіуагъ.

Ащ хэлэжьагъэх Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет - Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, АР-м и ЛІышъхьэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипащэу Владислав Федоровыр, къулыкъу ыкІи ведомствэ зэфэшъхьафхэм япащэхэр, нэмыкІхэри. Іофтхьабзэр къызэ-Іуихыгъ ыкІи зэрищагъ Союзым итхьаматэу Светлана Дорошенкэм.

Илъэс 20-м къыкІоцІ АР-м ибзылъфыгъэхэм я Союз къыкІутьэ тьогум, гьэхъатьэу ышІыгъэхэм, обществэм чІыпіэу щиубытыгъэм афэгъэхьыгъэ къэгъэлъэгъоным къэзэрэугьоигъэхэр апэ еплъыгъэх.

Владислав Федоровым Іофтхьабзэм пэублэ псалъэ къыщишІызэ, зимэфэкІ хэзыгъэунэфыкІырэ пстэуми АР-м и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан ыціэкіэ игуапэу къафэгушіуагь. Бзылъфыгъэхэм я Союз ІофшІэнэу ыгъэцакІэрэм республикэм ипащэхэм осэшхо зэрэфашІырэр, тапэкІи зэпхыныгъэ

пытэ зэдыряІэу зэдэлэжьэнхэм зэрэфэхьазырхэр ащ къыІуагъ.

ТхьакІущынэ Аслъан унашъоу ышІыгьэм диштэу АР-м и ЛІышъхьэ ирэзэныгъэ тхылъхэр нэбгырэ заулэмэ афагьэшьошагьэх. Джащ фэдэу республикэм ипащэ бзылъфыгъэхэм я Союз телевизор шіухьафтынэу фишіыгь.

Республикэм хэхъоныгъэхэр ышІынхэмкІэ, унагъом икъэухъумэнкіэ, сабыйхэм япіункіэ зипшъэрылъхэр щытхъу хэлъэу зыгъэцэкІэрэ бзылъфыгъэхэм гущыІэ дэхабэ мы мафэм афа-Іуать, агъэчэфытьэх, агъэшІуа-

МэфэкІ зэхахьэм ыуж Адыгеим ибзылъфыгъэхэм я Союз ия 4-рэ зэфэхьысыжь-хэдзын конференцие щыІагъ.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Іофыгъуабэ ащызэшІуахы

Октябрьскэ революцием ыуж Урысыем къыщыдагъэкіыгъэ унашъохэм (декретхэм) ащыщ зэшъхьэгъусэ хъугъэхэр зэготхэгъэнхэм, сабыеу къафэхъухэрэр тхыгъэнхэм ыкіи ахэр зыщыухэсыгъэ тхылъым изэхэгъэуцон, нэмык Іофыгъохэми афэгъэхьыгъэр. Джа Декретыр къызщыдагъэкІыгъэ мафэр ЗАГС-хэр зыщызэхащэгъэ мафэу алъытагъ.

ЗАГС-хэм мы лъэхъаным япшъэрылъхэр: сабыеу къэхъугъэр тхыгъэныр, зэшъхьэгъусэ зэфэхъугъэхэр зэготхэгъэнхэр, джащ фэдэу ахэр зэготхыкІыжьыгъэнхэр, сабый зыпіунэу зыштагъэхэм ар къэзыушыхьатырэ тхылъыр ятыгъэныр («усыновление» зыфаюрэр), сабыим ятэ гъэунэфыгъэныр, цІыфым ыцІэ зэблэхъугьэмэ, дунаим ехыжьыгъэмэ ахэр къэзыушыхьатырэ тхылъхэр ятыгъэнхэр. НэмыкІ пшъэрылъхэри ЗАГСхэм яІэх. ЦІыфхэм язэфыщытыкІэ фэгъэхьыгъэ актхэр («акты гражданского состояния» зыфаюхэрэр) экземпляритюу зэхагъэуцох.

2003-рэ илъэсым ишэкІогъу мазэ Адыгэ Республикэм и ЗАГС-хэр зэрэзэхащагьэхэм ыкІи ахэм Іоф зэрашІэщтым фэгъэхьыгьэ хэбзэгьэуцугьэ щыІэ хъугъэ. Ащ къызэрэдилъытэу, республикэм ЗАГС-хэм якъулыкъуи 10-мэ Іоф щашІэ.

ЗАГС-хэм я ГъэІорышІапІэ ипащэу ЯхъулІэ Тэмарэ тызэрэщигьэгьозагьэмкіэ, ильэс къэс цІыфхэм язэфыщытыкІэ фэгъэхьыгъэ акт мин 18 фэдиз атхы.

Мы илъэсым имэзипшІ къыкІоцІ сабыеу дунаим къытехъуагъэхэм япчъагъэ блэкІыгъэ илъэсым ащ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, нэбгырэ 11-кІэ нахь макl, — elo ЯхъулІэ Тэмарэ. — Дунаир зыхъожьыгъэхэм япчъагъэ нэбгыри 133-кІэ нахьыб Ау кънхэгьэшыгьэн фаер ильэс къэс дунаир зыхъожьыхэрэмрэ сабыеу къытехъохэрэмрэ япчъагъэ зэрэзэтекІырэр нахь макІэ зэрэхъурэр ары. ГущыІэм пае, 2001-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу 2006-рэ илъэсым нэс дунаир зыхъожьыгъэхэм япчъагъэ нэбгырэ мини 2-кІэ нахьыбагь сабыеу къэхъухэрэм анахьи. А пчъагъэр илъэс къэс нахь макІэ мэхъу.

2014-рэ илъэсым пыкlыгъэ мазэхэм къакіоці зэшъхьэгъусэ зэфэхъугъэхэм япчъагъэ 1205-рэ мэхъу. БлэкІыгъэ илъэсым егъэпшагъэмэ, ар 254-кІэ нахь макІ. ЗызэгозытхыкІыжьыгъэ унагъохэм япчъагъи мы илъэсым 100-кІэ нахь макІэ хъугъэ. ЗэрагъэунэфыгъэмкІэ, нахыыбэрэм зэшъхьэгъусэ хъун гухэлъ яlэу ЗАГС-хэм къяуалІэхэрэм аныбжь

илъэс 25-м къыщегъэжьагъэу 34-м нэсы.

Къыхэгъэщыгъэн фае, мы илъэсым унэгъо 47-мэ зызэгуатхэнэуи зызэгуатхык ыжьынэуи игьо ифагьэх. Гуфэбэныгьэу азыфагу илъыр гъашІэм афикъунэу зылъытэщтыгъэ ныбжьыкІэхэм гухэлъэу яІагьэр псынкІэу зэхъокІыгъэ зэрэхъурэр умыгъэшІэгьон плъэкІырэп. Мыщ фэдэ лъэбэкъу адзыным лъапсэ фэхъурэр бэ. Анахьэу къыхагъэщырэр зэхашІэу азыфагу илъыгъэр зэраlэкlэзыгъэр ары. Ау арэущтэу охътэ кІэкІым къыкІоцІ гуфэбэныгъэу яІагъэр нэмыкІ шъуашэм зэриуцорэр тэрэзэп. ГумэкІыгьоу зэрихьылІэхэрэр зэфэдэу зэдагощынхэу, ягушІуагьо зэдаlэтынэу псэогъу зэфэхъухэрэм шІэхэу гучъыІэ зэфыряІэ зэрэхъурэр гухэкІ.

Унагьом, зэшъхьэгьусэхэм гуфэбэныгъэу азыфагу илъыр агъэпытэным фэшІ ЗАГС-м иІофышіэхэм республикэм Іофтхьа- шъхьэгъусэхэм ЗАГС-м щафэбзэу щызэхащэрэр бэ. Унагъохэр гушох.

зыкІыныгъэм фащэнхэм фэгъэхьыгъэ Іофтхьабзэу 100-м ехъу илъэс къэс республикэм щырагъэкІокІы. Ахэм ащыщ нысэхэм, гуащэхэм, нанэхэм азыфагу зэнэкъокъу гъэшІэгъонэу ащызэхащэхэрэр, сабый къэхъугъакІэхэр, зэшъхьэгъусэ зэфэхъугъакІэхэр къызэрэхагъэщыхэрэр, унэгъо лізужхэм язэіукіэ зэрашІырэр, нэмыкІхэри. Іофтхьабзэ пэпчъ игъэкІотыгъэу егупшысэх, ціыфхэм нахь ашіогьэшІэгъон зэрэхъущтым пыльых.

ЗАГС-хэр зызэхащэгъэ ма--мехностешест евбеахтфо деф кІэ республикэм щыхагъэунэфыкІы. 2012-рэ илъэсым конференцие рагъэкІокІыгъ, 2013-рэ илъэсым Іэнэ хъурае Мыекъуапэ щызэхащагъ. Ны-тыхэм пшъэдэкlыжьэу ахьырэр агурагъэlоныр ары пшъэрылъэу Іофтхьабзэхэм яІагьэр, мыгьэ психологыр яІэпыІэгъоу унэгъо ныбжьыкІэхэм, псэогъу зэфэхъун гухэлъ зиlэхэм тренинг арагъэшlыщт.

Унагъом зэгурыІоныгъэ илъынымкІэ, ныбжьыкІэхэм пшъэрылъэу зыфагьэуцужьырэм мэхьанэу иІэр икъу фэдизэу къагуры-ІонымкІэ ЗАГС-хэм якъулыкъушІэхэм ІофшІэнышхо агъэцакІэ. НыбжыкІэхэри, ныжъ-тыжъхэри зыкlыныгъэм фэкlонхэм, унагъом мэхьанэу иІэр къагурагъэ-Іоным, ащ фэбэнэнхэм фагъасэх. ЯІофшІэн гуфэбэныгъэ хэлъэу, агу етыгъэу зэрагъэцакІэрэр тинэрылъэгъу.

ЗАГС-хэм я Манифон и меже Манифон и фэкІэ тафэгушІо, ыпэкІи гъэхъэсъэшіухэр яізу лэжьэнхэу афэ-

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай. Сурэтхэм арытхэр: ЗАГСхэм яреспубликэ ГъэІорышіапіэ ипащэу Яхъуліэ Тэмар; илъэсыбэрэ зэкІыгъугъэ зэ-

Хъугъэ-шІэгъэ гушІуагъу

(ИкІэух).

Етіанэ хьакіэхэр кіэлэцІыкІу ІыгъыпІэм рагъэблэгъагъэх, ар къарагъэплъыхьагъ. Джэгупіэхэр, чъыяпіэхэр, шхапІэхэр, спортзалыр, пщэрыхьэпІэ зэтегъэпсыхьагъэр хьакІэхэм къарагъэлъэгъу-

Мы унэм ишІын зэкІэмкІи сомэ 131346452-рэ тефагъ. Ащ щыщэу 108490100-р федеральнэ бюджетым къытlупщыгъ. Адрэ ахъщэр чІыпІэ бюджетым къикІыгъ. ЕтІани унэ кІоцІым ищыкІэгьэ псэуа-

лъэхэм апэјухьанэ чіыпіэ бюджетым сомэ 2343800-рэ къытІупщыгъ.

Мыщ сабый 240-рэ щыпІыгъын плъэкІынэу чІыпІэ иІ. Ар группэ 12-у гощыгъэщт, группэ пэпчъ сабый 20 исыщт.

КІэлэцІыкІу ІыгьыпІэм зисабый зыщэнэу ежэрэм чэзыур къынэсыным, ащ икІэлэцінкіу ыщэным, Іофшіэныр ригъэжьэжьыным е Іофшіапіэ къыгъотынышъ, Іухьаным гугъэ нэфхэр репхых. Ары чэзыур къанэсыгъэу, кІэлэцыку ыгъыпым ясабый рагъэблагъэу тхылъ къызыфагъэхьыгъэхэр лъэшэу зыкІэгушІуагъэхэр.

СИХЪУ Гощнагъу.

ШІушІэныр орэмыкод

Хэти, ипсауныгъэ елъытыгъэу, чіыпіэ къин ифэн ылъэкіыщт. Тащыщхэм язакъоу яіофыгъо зэшіуахын алъэкіы...

Сыдэу гуапэ хъура уищыІэныгъэ къыфэгумэкІырэ, гущыІэкІи, мылъкукІи ІэпыІэгъу къыпфэхъуным фэхьазыр ціыфхэр къыкъокіыхэмэ.

2014-рэ илъэсым бэдзэогъу-шышъхьэІум Адыгэ Республикэм инароднэ артистэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артистэу, Цэй Ибрахьимэ ыцІэ зыхьырэ Лъэпкъ театрэм иартистэу Тхьаркъохъо Теуцожь Заурбэч ыкъом ІэпыІэгъу псынкІэ ищыкІэгъагъ, къалэу Астрахань дэт клиникэм операцие хьылъэ ыгу щашІын фаеу хъугъагъэ.

ХэткІи шъэфэп ащ фэдэ Іофым мылъку зэрищыкІагьэр. Народнэ депутатхэм ярайон совет идепутатэу СтІашъу Вячеслав Аскэр ыкъом а къэбарыр зызэхехым, ежь ышъхьэкІэ мылъку ІэпыІэгъу зэрэритыгьэм нэмыкізу, районым иамалхэри къызфигъэфедагьэх, Адыгеим иартист цІэрыІоу Т. З. Тхьаркъуахъом псынкІэу ахъщэ къыфаугьоигь.

Вячеслав илъэІу тетэу ІэпыІэгъу къыфэхъугъэхэр:

1. Хьачмамыкъо Азмэт Щамсудинэ ыкъор — муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ «Теуцожь районым» ипащ;

2. Хьабэхъу Юр Хьисэ ыкъор — Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм идепутат;

3. ЛіыІэпэ Ибрахьим Амэрзан ыкъор — пшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Самгъурым» игенеральнэ директор;

4. Уджыхъу Рустам Амзан ыкъор — къуаджэу Гъобэкъуае щыщ предприниматель; 5. Уджыхъу Аслъан Япон

ыкъор — къуаджэу Гъобэкъуае щыщ предприниматель;

6. Уджыхъу Кималь Щамсудин ыкъор — къуаджэу Гъобэкъуае щыщ предприниматель:

7. Уджыхъу Юсыф Шумафэ ыкъор — къуаджэу Гъобэкъуае щыщ предприниматель.

Анахьэу тызфэразэхэу зигугъу къэтшіымэ тшіоигъор уехшыш останук мехенысше! Хьарунэ ыкъо Эдикрэ Эдик ыкъо Сыхьатбыйрэ. Сымаджэр къалэу Астрахань нэгъэсыгъэнымкІэ ыкІи ар операцие зашіым ыуж къэщэохшесто шк е е вымки в охшествым охшествым в охить в о ахэм къагъэкІуагъ. Тхьаркъохъо Теуцожь Заурбэч ыкъом игупсэхэмрэ и ахьылхэмрэ аціэкіэ шіушіэ іэпыіэгъу къы тэзытыгъэ пстэуми тызэрафэразэр къатІо тшІоигъу.

Псауныгъэ пытэ яІэнэу, ублэпІэшІу пстэуми гъэхъагьэхэр ащашіынхэу, гукіэгьоу ахэлъыр чамынэнэу тафэ-

Лъытэныгъэ къышъуфэзышІэу ТХЬАРКЪОХЪО Теуцожь ышэу Юр.

МэкъэгъэІу

Къунчыкъохьаблэхэу Мыекъуапэ щыпсэухэрэм яобществэу «Гугъэм» игъэцэкІэкІо гупчэ тыгъэгъазэм и 19-м, пчыхьэм сыхьатыр 6-м. Адыгэ Хасэм иүнэ (урамыр Первомайскэр,

197-рэ) игъэкІотыгъэ зэІукІэ щызехэщэ.

Тикъоджэгъу лъап Іэхэу Мыекъуапэ щыпсэухэрэр, зэІукІэм шъухэлэжьэнэу зэкІэми шъукъетэгъэблагъэ!

> «Гугъэм» игъэцэкіэкіо гупч.

Советскэ тхакіохэм яа І-рэ Всесоюзнэ зэфэсэу 1934-рэ илъэсым Москва шыкIvагъэм ыуж Адыгеим итхакІохэм я Союз щыІэ хъугъэ. Темыр Кавказымрэ Урысыемрэ ащызэхащэгъэ союзхэм ар анахыжъ. Адыгеим итхакІохэм я Союз сыдигъуи чанэу Іоф зышІэу хэгъэгум итхэм ащыщ, ащ хэтхэм ягупшысэ, яеплъыкІэ ренэу мэхьанэ ин къыратызэ къырыкІуагъ. Республикэм итхакІохэр якъэлэмкІэ хьалэлэу лъэпкъым фэлэжьагьэх, лъэпкъ культурэм хэхьоныгьэ ышІыным я ахьыш у халъхьагъ, ш умрэ гукІэгъумрэ алъапсэ пытэным фэюрышагьэх, тицыфмэ ящы-ІэкІэ-псэукІэ шъыпкъагъэ хэлъэу ятхылъхэм къащыгьэлъэгьогьэным анаІэ тырагьэт зэпытыгь.

Гъогоу къэткlугъэм тырыппъэжьызэ, темыхъырэхъышэу къэтlон тпъэкlыщт: титхакlохэм я Союзрэ адыгэ литературэмрэ гъогу ин, гъогу шlагъо къакlугъ. Пъэпкъым икультурэрэ игушъхьэлэжьыгъэрэ зыкъаlэтыным, хэхъоныгъэ ашlыным ахэм чlыпlэ гъэнэфагъэ щаубытыгъ, аущтэу джыри къэнэжьы. Ыпэкlэ тхэкlэ амал зимыlэгъэ лъэпкъым илитературэ ищытхъу Адыгеим имызакъоу, Урысыеми игъунапкъэхэр зэпичыгъэх.

Адыгеим итхакІохэм я Союз зызэхащагьэм къыщегьэжьагьэу тиреспубликэ итхакІохэм тхылъишъэ пчъагъэ литературэм ижанрэ зэфэшъхьафхэм арылъэу къыдагъэкІыгъ. Ахэм ахэтых прозэкІэ тхыгъэхэр, усэ шъуашэм илъхэр, драматургием ишапхъэхэр зыщыгъэфедагъэхэр. Адыгэ тхакІохэм япроизведениехэм гущыІэмрэ гупшысэмрэ ячаныгъэ ылъэныкъокІэ художественнэ амал чъэпхъыгъэхэр ащыгьэфедагьэх. Ащ къыхэкІэу ахэр лъэпкъ культурэм ихъарзынэщ хэхьагъэх, тарихъ, литературнэ, бзэ, гушъхьэлэжьыгъэ осэшхо яІ. Тиюбилей зыщыхэдгъэунэфыкІырэ мафэм, непэ тэ шіукіэ, дахэкіэ тыгу къэкІыжьых Адыгеим итхакІохэм я Союз икІэщакІохэу КІэрэщэ Темботрэ Хьаткъо Ахьмэдрэ. Мы нэбгыритІур литературэм ижанрэ зэфэшъхьафхэм: зыр - прозэм, адрэр — поэзием ащылэжьагьэх. ТІуми зэчыишхо ахэлъыгь, куоу гупшысэщтыгьэх, акъыл чан, акъыл чъэпхъыгъэ яІагъ, чыжьэу ыпэкІэ плъэн зылъэкІырэ цІыфхэу, зэхэщэкІо дэгъухэу щытыгъэх. Джа пстэуми къахэкІэу Адыгеим итхакІохэм я Союз зэхэщэгьэныр, ащ лъапсэ фэшІыгьэныр ахэм афызэшІокІыгъ.

Ахэми, нэмыкІ тхэкІо нахьыжъэу тиlагъэхэми яулэукlэ тхакІохэм я Союз зэхэщэгъэным фэгъэхьыгъэ Іофышхо хэкум щызэшІуахыгъ. 1932-рэ илъэсым игъатхэ, ар Советскэ тхакІохэм яа І-рэ Всесоюзнэ зэфэс къызэlуахынкІэ джыри илъэситу и втъ, Адыгэ автоном хэкум тхакІохэм я Союз щыгьэпсыгьэным Іоф дэзышІэщт комитет зэхащагъ. Информацие жъугъэм иамалхэм ащ къыфэджэрэ, ар зыфэдэр къызэхэзыфырэ тхыгъэхэр бэу къарагъэхьагъэх. Хэку гъэзетхэу «Колхоз быракъым», «Адыгэ щыІакІэм», «Гъупчъэмрэ уатэмрэ» янэкІубгъохэм, журналхэм льэпкь литературэм июфыгьохэм афэгъэхьыгъэ статьяхэр, очеркхэр къащыхаутыгьэх. Литературабзэм, искусствэм, лъэпкъ гъэсэныгъэм, тхылъ тедзэным афэгъэхьыгъэу КІэрэщэ Тембот, Хьаткъо Ахьмэд, Цэй

Урыс тхакІохэмрэ Темыр Кавказым щыпсэурэ тхакІохэмрэ заІуагъакІэщтыгъэ, къош, творческэ зэпхыныгьэ адашІыщтыгьэ. ГущыІэм пае, зэкІэми ашІэ КІэрэщэ Темботрэ Хьаткъо Ахьмэдрэ 1934-рэ илъэсым игъэмафэ зэлъашіэрэ советскэ тхакіоу, романэу «Как закалялась сталь» («Щылычыр зэрапсыхьагъэр») зытхыгъэ Николай Островскэм ыдэжь зэрэкІогъагъэхэр. Джащ фэдэу адыгэ тхакІохэм адэжь къэкІогъагъэх къэбэртэе литературэ тхыгъэм икъежьапІэ лъапсэ

циешхом ифэмэ-бжьымэ атетыгь. Нахьыбэмкіэ къатхыхьэщтыгьэр дунэежъым бэнэныгьэу рашіыліагьэр, шэн-хэбзэжъхэм, диныри зэрахэтыжьэу, зэрябэныжьхэрэр, къушъхьэчіэс бзыльфыгьэм шъхьафитныгьэу ыгъотыгьэр арыгьэх.

Я 20 — 30-рэ ильэсхэм яублапіэ адыгэ тхакіохэр зы творческэ еплъыкіэ хэхыгьэм рыгьозэнхэ альэкіынэу щытыгьэп. Советскэ тхакіохэм яа І-рэ Всесоюзнэ зэфэсэу щыіагьэм соцреализмэр ахэм къащыфыхахыгьагь. Шъыпкъэ, урыс классикэм дэгьоу зэрэщыгъуазэхэм

рэ япоэмэхэмрэ ащыщхэр, Лев Толстоим иповеству «Хаджи-Мурат», Максим Горькэм ироманэу «Мать», Николай Островскэм ироманэу «Как закалялась сталь», Фурмановым иповестэу «Красный десант», Ставскэм иповеству «Разбег». А уахътэм Хьаткъо Ахьмэд Пушкиным итхыгъэхэр адыгабзэкІэ зэридзэкІыгьэхэу зы тхылъэу къыдигьэкІыгьэхагь. Ыужырэ илъэсхэм мы статьяр зытхырэм зэридзэкІыгъэх «Слово о полку Игореве», Пушкиным ипоэмэу «Медный всадник», Некрасовым ипоэмэу

Гьогу шіэгьо

Ибрахьимэ, Кобл Бильэустэн, Льэустэн Юсыф, Кэстэнэ Дмитрий а уахьтэм бэ къыхаутыгьэр. Адыгэ литературэм зегъэушьомбгъугьэным, жанрэ зэфэшьхьафхэр ащ къыхэхьанхэм, къэlокlэ-къэгьэльэгьокlэ шапхъэхэм алъэныкъокlэ жанрэхэр зэрэзэтекlыхэрэм ахэр афэгъэхьыгъагъэх.

Литературэмкіэ зэчый зыхэлъхэм якъыхэгьэщын, ахэм яегъэджэн, ятворчествэ икъызэlухын телъытэгъэ lофыбэ а уахътэм зэшІуахыгь. А ныбжьыкІэхэм апае консультациехэр зэхащэщтыгьэх, тхэныр езыгьэжьэгъакІэхэм литературэм ишъэфхэр къа эк агъэхьан алъэкІыным фэшІ ІэпыІэгъу афэхъущтыгьэх. Ахэм атхыгьэхэм яджэщтыгъэх, рецензиехэр аратхылІэщтыгьэх, ядэгьугьэ-ядэигьэ ылъэныкъокІэ къызэхафыщтыгъэх, нахь чъэпхъыгъэу якъэлэмыпэ къычІэкІыхэрэр къыхэутыгъэнхэм анаІэ тырагъэтыщтыгъэ. А уахътэм ехъулІэу литературэм ижанрэ зэфэшъхьафхэмкІэ уащыгугьын зэрэплъэкІыщтыр къагъэлъэгъуагъ усакІохэу Пэрэныкъо Мурат, Еутых Аскэр, Меркицкэ Рэщыдэ, Алексей Пономаревым, Уджыхъу Адылджэрые; прозэмкІэ Лъэустэн Юсыф, Ащкъэнэ Исмахьилэ апэрэ лъэбэкъухэр ашІыгъэх. Ахэм яусэхэр, ярассказхэр, ястатьяхэр хэку гъэзетхэмрэ журналхэмрэ къащыхаутыщтыгъэх.

Лъэпкъым щыщ орэдус-тхыдэ-Іуатэхэу зиусэхэмрэ зиорэдхэмрэ жэ дэхьэ-дэкlэу къаloщтыгьэхэр къыхэгьэщыгьэнхэм, ахэр литературэ ныбжыкІэм иуцун хэгъэлэжьэгьэнхэм, аусыгъэхэр тхыгъэнхэм, къыхэутыгъэнхэм алъэныкъокІэ бэ ашІэщтыгъэр. ЗэкІэми тыщыгъуаз Хьаткъо Ахьмэдрэ тхэныр езыгъэжьэгъэкІэ Кэстэнэ Дмитрийрэ ыужкІэ тикъэралыгъо щыцІэрыІо хъугьэ Теуцожь Цыгьо ыусыгьэхэр тхыгьэнхэмкІэ ІэпыІэгъу зэрэфэхъугъэхэр. Орэдус-тхыдэГуатэхэу нэмыкГ къуаджэхэм адэсхэри къыхагъэщыгъэх. ЗэкІэми ацІэ къетІон тлъэкІынэп, ау анахь зэлъашІэхэрэм ягугьу къэтшІын. Ахэр Афыпсыпэ щыщхэу Шъхьэлэхъо Алыйрэ Хъущт Ибрахьимэрэ, Хьакурынэхьаблэ щыщэу Хьакурынэ Рау, Нэшъукъуае щыщэу Хьэлэщтэ ТхьэйхьакІ, Гъобэкъуае щыщхэу Уджыхъу Адылджэрыерэ Къат Щэбанрэ, Тэхъутэмыкъуае щыщэу Мызэгъ Хьаджбирам, Лахъщыкъуае щыщэу НэпцІэкъо Хъалид, Пэнэжьыкъуае щыщэу Псэунэкъо Алый, Щынджые щыщэу Трэхъо Смел. нэмыкІхэри.

фэзышІыгъэ ШэуджэнцІыкІу Алый, усакІоу, зэдзэкІакІоу Ростов-на-Дону щыпсэущтыгъэ Григорий Кац, нэмыкІхэри.

Литературэмрэ культурэмрэ хэхъоныгъэ ашІыным Адыгэ автоном хэкум ипащэхэм анаlэ тырагъэтыщтыгъэ. 1934-рэ илъэсым игъатхэ адыгэ тхакІохэм язэІукІэ щыІагъ. Ащ къыщыгущыІагъ партием ихэку комитет иапэрэ секретарэу Хьахъурэтэ Шыхьанчэрые. Адыгеим итхакІохэм пшъэрылъ шъхьаІзу яІэн фаехэр ащ игущыІэ къыщигъэнэфагъэх.

Шъыпкъэ, сыд фэдэ зэхэщэн Іофи, зэіукіи, зэхэсыгъуи ежь тхакіохэм яіофшіэн тхылъ тхыныр анахь шъхьаlэу щытыгь. Тхакlохэм я Союз зызэхащагъэм ехъулІзу художественнэ амалхэм, литературнэ жанрэхэм алъэныкъокІэ литературэ чьэпхьыгьэ адыгэхэм яІагь. КІэрэщэ Тембот ирассказхэу «Аркъ», «Мэщыкъо ишъхьакІу», ироманэу «Щамбулым» иапэрэ едзыгьо, Хьаткъо Ахьмэд иусэхэр ыкІи ипоэмэхэу «ЦІыфыр щэрэІ», «Хэта кІодырэр, тыда тыздакІорэр?», къыхэкlәу Кlәращәм, Хьаткъом, Цэим, Пәрәныкъом, Лъәустэным, Еутыхым, нәмыкlхәми реализмәм хәшlыкl фыряlагъ. Арәу щыт нахь мышlэми, а уахътэм тхакlохэм, тхэныр езыгъэжьэгъакlэхэри зәрахэтәу, адыгэ lорыlуатәм ибайныгъәхәр агъэфедэщтыгъэх. Лъэпкъ пшысэхэр, тхыдэхэр, адыгэ орэдыжъхэр, нарт эпосыр, ахэм якъэlокlэ-къэгъэлъэгъокlэ амалхэр ежь атхыгъэхэм ащагъэфедэщтыгъэх.

Уахътэ пэпчъ тамыгъэ гъэнэфагъэ иІ. ТхакІохэм шІэхэу зэхашІагъ фольклорым ихабзэхэр зэрагъэфедэхэрэм литературэ ныбжыкІэм ихэхьоныгьэ къызэрэзэтыри ажэрэр. Лъэпкъ литературэм хэхъоныгъэ ышІыным — прозэм, поэзием, драматургием яжанрэ зэфэшъхьафхэр къыхэхьанхэм иуахътэ къэсыгъагъ. ЗанкІэу къэтэю: джащыгъум урыс, советскэ литературэхэу ыпэкІэ лъыкІотагъэхэм амалэу alэкlэлъ хъугъэхэм зафагъэзагъ, ахэр агъэфедагъэх. Ар шъыпкъэ, ау адыгэ тхакІохэм а амалхэм зызафагьэзагьэр 1936-рэ илъэсыр арэп, аужыпкъэм 1934-рэ илъэс«Железная дорога», Лермонтовым ипоэмэу «Беглец», Блок ипоэмэу «Двенадцать», Маяковскэм ипоэмэу «Облако в штанах», Есениным ипоэмэу «Анна Снегина». «ГущыІ» цІзу зыфишІыгъэ тхылъым ахэр зэхэубытагъэу къыдигъэхьагъэх. Бэрэтэрэ Хьамидэ адыгабзэкІэ Шота Руставели ипоэмэу «Витязь в тигровой шкуре» къыхиутыгъ.

Я 30-рэ илъэсхэм яятІонэрэ кІэльэныкъорэ я 40-рэ ильэсхэм яублапІэрэ адыгэ литературэм тхэкІо ныбжьыкІэхэр къыхэхьагъэх. Ахэр — Андырхъое Хъусен, Жэнэ Къырымыз, Уджыхъу Адылджэрыерэ Хъалидэрэ, Меркицкэ Рэщыд, Цухьо Асфар, Тыгьужъ ДышъэкІ, Джэнчэтэ Мурат, ЯхъулІэ Сэфэр, ХьэдэгъэлІэ Аскэр, нэмыкІхэри. Ахэм художественнэ псалъэм ылъэныкъокІэ лититературэр къагъэбаигь, яапэрэ лъэбэкъухэр адыгэ прозэмрэ поэзиемрэ реализмэм ишапхъэхэр къыхахьэхэу зыщежьэгьэ лъэхъаным тефагъ.

Хэгъэгу зэошхом тиадыгэ литературэ ихэхъоныгъэ къызэ-

Пэрэныкъо Мурат ипоэмэхэу «НэкІмаз», «Сакъ», рассказэу «Фатимэ инасып», повестэу «Шъхьэзакъу», Цэй Ибрахьимэ идрамэхэу «Фэмый», «КъокІас», Ащкъэнэ Исмахьилэ ирассказэу «Ильяс», Лъэустэн Юсыф ирассказэу «Аминэт», Кобл Билъэустэн иусэхэр, КІубэ Щэбанэ иорэдхэр, Еутых Аскэр иусэхэмрэ икритическэ статьяхэмрэ, нэмыкІхэри тхылъеджэхэм ашіэхэу, шіу алъэгъугьэхэу щытыгъ.

Тилитературэ итарихъ, адыгэ литературэм имызакъоу, зэкlэ советскэ литературэм гъогоу къыкlугъэр дэгъоу тэшlэ. Апэрэ уахътэм адыгэ тхакlохэм япроизведениехэм социальнэ-классовэ зэфыщытыкlэхэр, щыlэкlакlэм лъэпкъыр зэрэфэбанэрэр къащагъэлъагъощтыгъэ, револю-

ри арэп. Адыгэ литературэм иапэрэ илъэсхэм къащегъэжьагъэу титхакіохэм литературэ чъэпхъыгъэхэм зафагъэзагъ, ахэм щысэ атырахыгъ. Арэу щыт нахь мышіэми, апэрэ уахътэм лъэпкъ тхакіохэм нахь ягунэсыгъ, нахь апэблэгъагъ фольклорым къытырэ шапхъэхэр, къэіокіэ-къэгъэлъэгъуакіэхэр. Джы ахэм реализмэр аіэ къырагъахъэщтыгъэ, урыс литературэм щылэжьэгъэ тхакіохэм якъэлэмыпэ къыпыкіыгъэ тхыгъэхэм щысэ атырахыщтыгъэ.

ЕІоліэнчъэу, ащкіэ Іэпыіэгъушіу хъугъэх урысыбзэкіэ тхыгъэхэм ащыщхэр адыгабзэкіэ зэрэзэрадзэкіыгъэхэр. Зигугъу тшіырэ уахътэм ехъуліэу адыгабзэкіэ зэрадзэкіыгъагъэх Пушкиным, Лермонтовым, Некрасовым, Маяковскэм яусэхэм-

тыриіэжагъ. Іитхакіохэм янахьыбэр заом кІуагьэ. Пэрэныкъо Мурат, Лъэустэн Юсыф, Еутых Аскэр, Кэстэнэ Дмитрий, Шъхьаплъэкъо Хьисэ, Павел Резниковым, Кобл Билъэустэн, Жэнэ Къырымызэ, Джэнчэтэ Мурат, Алексей Кожемякиным, Бахъукъо Ерэджыбэ, Евграф Студеникиным янасып къыхьи, медальхэмрэ орденхэмрэ абгьэмэ ахэльхэу къагьэзэжьыгь, тилитературэ яІофшІэн щыпадзэжьыгь. Хэгьэгу зэошхом хэкІодагьэх Советскэ Союзым и ЛІыхъужъэу Андырхъое Хъусенэ, Уджыхъу Адылджэрые, Уджыхъу Хъалидэ, Тыгъужъ Дышъэкі. Фашист техакіохэм 1942-рэ илъэсым икъоджэ гупсэ щаукІыгъ усакІоу Меркицкэ Рэщыдэ.

Тилитературэ итарихъ уеп-

зызэхащагъэр илъэс 80 хъугъэ ୍ଟେରେ ବ୍ରେଟର ବ୍ରେଟର ବ୍ରେଟର ବ୍ରେଟର ବ୍ରେଟର ବ୍ରେଟର ବ୍ରେଟର ବ୍ରେଟର ବ୍ରେଟର ବ୍ରେଟର

лъымэ, нафэ къыпфэхъу охътэ зэфэшъхьафхэм екІолІэкІэ зэфэшъхьафхэр титхакІохэм зэрагъэфедэщтыгъэхэр. Зэоуж литературэу, тэмэ пытэ зыгъотыгъэу, зызыІэтыным енэцІыщтыгьэм щыІэныгьэр къызэригъэлъагъорэм ымыгъэразэхэрэм зэпэуцу-зэнэкъокъу зыхэмыльыр нахь тэрэзэу алъытагъ. «Теория бесконфликтности» зыфиюээ шапхъэр адыгэ литературэм зыщиушъобгъуным фэюрышагъ. Тилитературэ тешъорыкоу, гъэдэхагьэр къебэкІэу щыІэныгьэр къыгъэлъагъоу, щыІэныгъэм хэлъ нихоІшеєк мехеспидх оспифоІ

ылъэныкъокІэ АР-м и Къэралыгьо премие илауреатых, Адыгеимрэ Урысыемрэ культурэмкІэ язаслуженнэ ІофышІэх. АР-м и Лышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан ынаІэ тхакІохэм атет, творческэ гухэлъэу яІэхэр зэшІуахынхэмкІэ ІэпыІэгъу къафэхъу. Аужырэ илъэситфым адыгэ тхакІохэм ащыщхэм республикэм ишытхъуцІэхэр къафаусыгьэх. ХьэдэгьэлІэ Аскэр Адыгеим илъэпкъ усэкІо щытхъуцІэр, Кощбэе Пщымаф, Пэнэшъу Сэфэр, Цуекъо Юныс Адыгеим илъэпкъ тхэкІо щытхъуцІэхэр къафаусыгъэх. Къуй

адыгэмэ ятарихъ блэкlыгъи Мулиlат, Лlыхэсэ Мухьдин. къыщегъэжьагъэу философие гупшысэ инхэм зафегъазэ, щыІэныгьэм къыхэхыгьэ зекіокіэшыкіэхэр шъыпкъагьэр альапсэу литературэм къызэхефых. БэшІагьэ тилитературэ республикэ гъунапкъэхэр зэпичыхи, къэралыгъошхом хъоо-пшаоу зызыщиушъомбгъугъэр.

Адыгэ поэзиеми хэхъоныгъэхэр зэришІыгьэхэм тыщыгьуаз. Литературэ инхэм гъэхъагъэу яІэхэм типоэзие акІэхьагь, ахэр зытет лъэгапіэм теуцуагъ. Усэкіо лІэуж зэфэшъхьафхэм язэпхыныгьэ адыгэ литературэм сы-

Адыгэ литературэм икритикэрэ литературоведениемрэ хэхъоныгъэ ашІыгъ. А хэхъоныгъэр кІэрыпчын умылъэкІынэу Шъхьэлэхъо Абу, ЩэшІэ Казбек, Къуныжъ Мыхьамэт, Цуамыкъо Тыркубый, ЛъэпцІэрышэ Хъалидэ, Мамый Руслъан, Ергъукъо-ШэшІэ Шамсэт, нэмыкІхэми ацІэхэм япхыгъ. Литературэм иліыхъужъ, итворческэ еплъыкІэ зэфэшъхьафхэм яІофыгъохэр къызыщызэхафырэ тхылъхэр ахэм къыдагъэкІыгъэх. Литературоведхэмрэ критикхэмрэ ягупшысакІэ зыкъиІэтыгъ,

зиушъомбгъугъ, литературэм

ныфехеви медеІшыш-едуахыш

еплъыкІэ лъапсэ фашІыгъ.

тературэхэм язэпхыныгьэ, урыс

литературэм итхылъхэр адыгаб-

зэкІэ, адыгабзэкІэ тхыгъэхэр

урысыбзэкІэ зэдзэкІыгьэнхэм

непэ игугъу къэшІыгъэн фае.

Я 30-рэ илъэсхэм къащегъэ-

жьагъэу джырэ нэс урыс, со-

ветскэ литературэм къахэхыгъэ

тхылъ пшІы пчъагъэ адыгабзэкІэ

зэдзэкІыгьэхэу къыхаутыгьэх.

Урыс тхакІохэм атхыгъэхэр ти-

литературэ къызэрэхэхьагьэхэм

адыгэ лъэпкъ литературэр къы-

гъэбаигъ, прозэм, поэзием яжан-

рэхэм ащ лъапсэ щадзыныр

къыгъэпсынкагъ. Джащ фэдэу

зэдзэкlакlохэм яшlуагъэкlэ ады-

Лъэпкъ зэфэшъхьафхэм яли-

Адыгеим республикэ статус иІэ зыхъугьэм къыщегьэжьагьэу титхэкІо нэбгырихмэ республикэм итын анахь лъапІэу орденэу «Адыгеим и Щытхъузехь» къафагъэшъошагъ, нэбгырипшІым AP-м илъэпкъ тхакly, ycaкly зыфиюрэ ціэ льапіэхэр къафаусыгьэх. КультурэмкІэ, искусствэмкіэ, шіэныгьэхэмкіэ, народнэ гъэсэныгъэмкІэ, журналистикэмкіэ щытхьуцізхэр тхэкіо нэбгырэ пшІыкІуим къафаусыгъ. АР-м и Къэралыгъо премие илауреат литературэмрэ шІэныгъэмрэ алъэныкъокІэ нэбгырэ пшІыкІуз хъугъэх. Къалэхэу Мыекъуапэ, Адыгэкъалэ, республикэм ирайонхэм яцІыф гъэшІуагъэх тхэкІо нэбгырихыр. ТхакІохэм ащыщхэм АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм ищытхъу, рэзэныгъэ тхылъхэр къафагъэшъошагъэх. ШІэныгъэлэжь Іофшіапіэхэм, гурыт еджапіэхэм, псэупіэхэм яурамхэм адыгэ тхакІохэм ацІэхэр афаусыгъэх.

Уахътэ горэм тхакІохэм автомашинэхэр ащэфынхэ, санаториехэмрэ творчествэм и Унэхэмрэ защагъэпсэфын алъэкІыным, тхакІохэм, ахэм къакІэныгьэ унагьохэм ахъщэ ІэпыІэгьу пејуам ејуалнет манет манет пејуалнет пејуалне ти Союз ышІагьэр. Къытхэмыажеіш-апоепеня мехоільхт ажыт пхъэмбгъухэр ахэр зыщыпсэущтыгьэхэ унэхэм араlулыгьэх. А шІэжь Іофтхьабзэр тапэкІэ джыри лъыдгъэкІотэщт.

ТитхакІохэм яюбилейхэр хэтэгъэунэфыкlых: мэфэкl зэхахьэхэр, тхылъеджэ конференциехэр, Іэнэ хъураехэр афызэхэтэщэх. ТхакІохэм афэгьэхьыгьэ тхыгъэхэр гъэзетхэмрэ журналхэмрэ къарытэгъахьэх, тхылъыкІэхэм лъэтегъэуцохэр афэтэшіых.

Адыгэ тхакІохэм яорганизацие ренэу щырэхьат тюмэ, тыюхъун. Тэ къытэмыльытыгьэ къинхэм таlукlагъ, общественнэ куп зэхэщагъэхэм тарагъапши, ахъщэу къытатыщтыгъэр зэрэзэкІахьажьыгъэр ахэм ащыщ, анахь шъхьаІ. Союзым хэтхэр зыщызэгурымы орэ уахъти къытэкІугь, къытхэтыгьэх тхакІохэм я Союз ыкІоцІкІэ къызэІызытхъ зышІоигъуагъэхэри. Ау тхакІохэм янахьыбэм Іушыгьэу ахэлъымрэ акъылыгъэу къызыхагъэфагъэмрэ Союзыр къызэтырагьэнагь. Зыщыдгъэгъупшэ мыхъущтыр тэ шъхьэк афэрэ уасэрэ зыфэтымышІыжьмэ, тхэкІо цІэ лъапІэр Іэтыгъэу зетымыхьэмэ, тхылъеджэхэм уасэ къызэрэтфамышІыщтыр ары.

ГущыІэр зишъуашэр, зиІашэр республикэмрэ хэгьэгумрэ ящы-Іэныгьэ игьогубгьу Іутын ыльэкІыщтэп, общественнэ щы акіэм ипчэгу итынхэ зэрэфаер титхакlохэм къагурэlo. Ятхылъеджэхэм зэпхыныгьэу адыряІэр агъэпытэ, аlокlэх, яшlошlхэм, яеплъыкІэхэм защагъэгъуазэ.

Сыд фэдэ уахъти тхакІор илъэпкъ ищыІэныгъэ къыдегъашІэ, илъэпкъ пае матхэ. Непи Адыгеим итхакІохэм, ыпэрэм фэдэу, ятворческэ амалхэр икъоу агъэфедэнхэм пылъых, эеф нестыхошее мехестыхтк Іофыгьохэу цІыфхэр зыгьэгумэкіхэрэм къащытегущыіэх. ЯтхыгъэхэмкІэ зэкъошныгъэр, зэгурыІоныгъэр агъэпытэ; шІульэгьум, гукІэгьум, шІум, дэхагъэм алъапсэ къаухъумэ. Сицыхьэ телъ тапэкІи аущтэу зэрэщытыщтым.

МЭШБЭШІЭ Исхьакъ. Адыгэ Республикэм итхакІохэм я Союз иправление итхьамат.

гьогушхо къыкіу

художественнэ лъапсэ иІэу къэгъэлъэгьогъэным зыщидзыеу ригьэжьагь. Ащ тхакІохэм ямысагъэ зэрэхэмылъыр мыщ дэжым къышыІогъэн фае. А лъэхъаным щыІэгъэ литературэм лыгъэкІэ щалъэшьогъэ шъуашэу «теория бесконфликтности» щытыгь. Джащ фэдэ чІыпІэм зэритыхэзи, титхакІохэр зигутео макъэ уахътэм икlo диштэрэ литературнэ цІыфым лъыхъунхэр, щыІэныгъэм зэпэуцу-зэнэкъокъоу хэлъыр къэгьэльэгьогьэным пыльыгьэх. А охътэ дэдэм, я 50-рэ илъэседосуменестеля еденоття мех я 60-рэ илъэсхэм яублапІэрэ, адыгэ литературэм тхэкІо ныбжьыкІэ куп къыхэхьагь. Ахэм яшІуагъэкІэ хэхъоныгъэ ин зышІыгъэ литературэхэм ягъогу адыгэ литературэр техьагь.

Непэ тиадыгэ литературэ идейнэ-художественнэ лъэпсэ уцугьэ иІ, ащ щыІэныгьэр зытетым тетэу къегъэлъагъо, анахь Іофыгъо къинхэми защидзыерэп, тиуахътэ ицІыф игумэкІхэр, игушъхьэбайныгъэ, идунэееплъыкіэ, идунэететыкіэ шъхьаихыгьэу къе Іуатэ. Адыгеим итхакІохэм я Союз зызэхащагьэм къыщегъэжьагъэу лІэуж зэфэшъхьафхэм къахэкІыгьэ тхакІохэр ыпІугьэх. Ахэр — СССР-мрэ АР-мрэ я Къэралыгъо премиехэм ялауреатэу КІэрэщэ Тембот, Хьаткъо Ахьмэд, Цэй Ибрахьим, Пэрэныкъо Мурат, Лъэустэн Юсыф, Еутых Аскэр, Кэстэнэ Дмитрий, Павел Резниковыр, Шъхьаплъэкъо Хьис, Жэнэ Къырымыз, Алексей Пономаревыр, ЯхъулІэ Сэфэр, Алексей Кожемякиныр, ХьэдэгьэлІэ Аскэр, Іэшъынэ Хьазрэт, Кощбэе Пщымаф, КъумпІыл Къадырбэч, Мамый Ерэджыб, Къуекъо Налбый, Пэнэшъу Сэфэр, Цуекъо Юныс, Нэхэе Руслъан, Цуекъо Джэхьфар, Бэгъ Нурбый, Валентина Твороговар, Мурэтэ Чэпай, Шъхьэлэхъо Абу, ШэшІэ Казбек. Цуамыкъо Тыркубый, ЛъэпцІэрышэ Хъалид, Емыж МулиІэт, КІэсэбэжъ Къэплъан, Ліыхэсэ Мухьдин, Хъурмэ Хъусен. Къуй Шыхьамбый. Крючков Юрий, Хъунэго Нурет, Хъунэго Саид, Евграф Студеникиныр, Теуцожь Хьабиб, Хъалыщ Сэфэрбый, Ергъукъо-ЩэшІэ Щамсэт, Кирилл Анкудиновыр, Анатолий Пренкэр. Мэхъош Руслъан, Бахъукъо Ерэджыб, ГутІэ Саниет, Дэрбэ Тимур, Владимир Цапко.

ТитхакІохэм ятворчествэ, яІофшІагьэ тикъэралыгьо осэшхо къыфишІыгъ. Ахэм ащыщхэм орденхэмрэ медальхэмрэ къаратыгъэх, Адыгеим илъэпкъ тхакlox, усакlox, литературэм Шыхьамбыйрэ Евграф Студеникинымрэ культурэмкІэ республикэм изаслуженнэ ІофышІэх, Хъунэго Саидэ искусствэхэмкІэ республикэм изаслуженнэ Іофыші. АР-м и Къэралыгьо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ Кирилл Анкудиновым къыратыгъ.

дигьуи щыпыт. Ильэс пчъагьэкІэ узэкІэІэбэжьмэ адыгэ лъэпкъ поэзием икъежьапІэ щытыгъэхэм, лъэгапІэу джы зынэсыгъэм иахь хэзыльхьагьэхэм атефэрэ уасэр непэ усакІоу тиІэхэм афашІы. Адыгэ литературэм хэхъоныгъэ егъэшІыгьэным, ащ

ИлъэсипшІыкІэ узэкІэІэбэжьмэ, адыгэ тхакІохэм я Союз зызэхащагъэр илъэс 70-рэ зэрэхъугъэм ехъулІзу, республикэм итын анахь лъапІэу медалэу «Адыгеим и Щытхъузехь» къыфагъэшъошагъ.

Тиреспубликэ итхакІохэм я Союз епхыгъэхэу литературнэ-художественнэ журналиплІ Адыгеим къыщыдэкІы: «Зэкъошныгьэмрэ» «Жъогьобынымрэ» адыгабзэкІэ, «Литературная Адыгея», «Родничок Адыгеи» урысыбзэкІэ. Ахэм тиадыгэ тхакІохэм, тхэныр езыгьэжьэгьэкІэ ныбжьык Іэхэм якъэлэмыпэ къыпыкІыхэрэр къащыхаутых. Ари тиреспубликэ пащэхэм анаІэ къызэрэттетым ищыс, итамыгъ.

Тхакіохэм ятворческэ амалхэм зыкъызэІуахынымкІэ. литературэр ыпэкІэ лъыкІотэнымкІэ непэрэ уахътэр дэгъу дэдэп. Гушъхьэбайныгъэхэм ачІыпІэ мылъкур зыщиуцорэ уахътэм тхакІом, литературэм ауасэ къеlыхы. Ау литературэ шъыпкъэр сыд фэдэ жьыхьарзи, хыуаий къагъэщынэрэп, къызэтырагъэуцорэп. Пэрыохъухэм апхырыкІызэ, хэхъоныгъэхэр ышІыхэзэ, ыпэкІэ лъэкІуатэ. Тапэрэ илъэсхэм зышъхьамысыжьэу, ыкlуачlэ къызэрихьэу тилитературэ щылажьэщтыгъэхэм джыри къыкІырагьэчыгьэп, лъэпкъ гушъхьэлэжьыгъэм хэхъоныгъэ рагъэшІы, ыпэкІэ лъагъэкІуатэ. ПрозэкІэ тхыгъэ литературэр лъэгэпІэ гъэнэфагъэ нэсыгъ. ТешъорыкІо къэІотэныр щигъэзыягъэу, цІыфым ыгу щыхъурэ-щышІэрэм икъэгьэльэгьон,

хабзэ щыхъугъэхэр кlэугьоегъэнхэм тынаІэ атет. Арэу щытми, усэкІо ныбжьыкІзу непэ тиІэр макІэ. ИтворчествэкІэ къахэщырэ ныбжыкІэхэм тхакІохэм я Союз ынаІэ атет нахь мышІэми, тилитературэ ныбжьыкі у къыхахьэрэр макіэ. Ильэс кьэс творческэ семинархэр, тхэкІо ныбжьыкІэхэм язэнэкъокъухэр зэхэтэщэх. ТхэкІо нахыжьхэр ахэм ахэлажьэхэрэм атхыхэрэм яджэх, уасэ афашІы, адэгущыІэх, тхэным ишъэфхэр афаlуатэх, атхыгъэхэр тижурналхэм янэкІубгъохэм къарагъэхьанхэм иамал яІ.

Адыгэ тхакІохэм я Союз хэтхэм япчъагъэ илъэс къэс хэхъо. ЗызэхащакІэм нэбгыри 5 — 6 нахь зыхэмытыгъэм джы тхэкІо 27-рэ хэт.

Тыгу къеоу къыхэтэгьэщы кІэлэцІыкІу литературэм ифэшъошэ хэхъоныгъэ зэримышІыгъэр. КІэлэцІыкІумэ апае тхэщтыгьэх Жэнэ Къырымызэ. Къуекъо Налбый, Цуекъо Джэхьфар. Джы сабыймэ апае къыдэкІырэр макіэ, тхэрэр ащ нахь мэкіэжь.

Адыгэ драматургиеми шызэшІохыгьэн фэе Іофыгьохэр щы-Іэх. Мамый Ерэджыбэ, Шъхьаплъэкъо Хьисэ, Мурэтэ Чэпае ауж драматургиер лъызыгъэкІотэн, ащ щылэжьэн къыкъокІыгъэп. Литературэм ижанрэ анахь къинхэм драматургиер зэращыщым ар ишыхьат. БлэкІыгъэ илъэсхэм пьесэхэр зытхыгъэхэр прозэм, поэзием, критикэм пылъхэр арых: Къуекъо Налбый, ЩэшІэ Казбек, Кощбэе Пщымаф, Хъурмэ Хъусен, Емыж

гэ тхакІохэм атхыгъэхэм нахьыбэ яджэн алъэкІынэу хъугъэ. Урысые къэралыгьошхом имызакъоу, ІэкІыбми титхакІохэр ащашагьэх, шІу ащальэгьугьэх. ТитхакІохэм язэдзэкІакІохэм ацІэ къесІон. Ахэр Евгений Чернявскэр, Григорий Кац, Павел Максимовыр, Григорий Шолохов-Синявскэр, Юрий ыкІи Лидия Лебединскэхэр, Семен Липкиныр, Роберт Рождественскэр, Наум Гребневыр, Яков Козловскэр, Павел Резниковыр, Евгений Карповыр, Валентина Твороговар, Юрий Кузнецовыр, Кронид Обойщиковыр, Гарий Немченкэр, нэмыкІхэри. -ил елида електа мехА тературэр урысые, дунэе литературэм щыщ хъугъэ. Литературэ шъыпкъэм охътэ къин, охътэ псынкіэ зэхифырэп. Непэ мары чІыпІэ къин литературэр

> vахътэм тхакlохэм lэпыlэгъу ехнытостестдя дехфвахсшефев зэрэтлъэкіыгъэм шъущыгъуаз. ТхакІохэм я Союз Литфондыр къызыдыригъа!эзэ, тхак!охэм унэ-зэхэт 20 аритыгь. КъэІогьэн фаер ыпэкІэ тхакІохэр зычІэсыщтыгъэхэ унэхэр ахэм якlалэхэу ины хъугъэхэм къазэрафанэштыгъэхэр ары. ТхакІохэм я Союз хэтхэм янахьыбэм къэралыгъо тынхэр къаратыгъэх, ціэ льэпіэ зэфэшъхьафхэр къафаусыгъэх. Литературнэ творчествэм гъэхъагъэу щашІыгъэхэм афэшІ тхэкІо пшыкІутІумэ хэгьэгум иорден зэфэшъхьафхэр къаратыгьэх. ТхэкІуитІу СССР-мрэ Урысыемрэ я Къэралыгъо премиехэм ялауреатых, тхэкІо нэбгыриблымэ Урысыем культурэмкіэ изаслуженнэ, шіэныгъэхэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэшху зыфиюрэ щытхъуцюхэр къафа-

усыгъэх.

зэрытыр. ТхакІохэм я Союз

адрэ общественнэ организациеу

Илъэс 40-м къыриубытэрэ

шыІэхэм арагъэпшагь.

Конференцие

щыІагъ

ПсышІуапэ и Адыгэ Хасэ бэмыші эу щыкіогь э конференциер хы ШІуцІэ Іушъом щыпсэурэ шапсыгъэхэм алъэныкъокІэ Урысые Федерацием икъэралыгъо политикэ Краснодар краим зэрэщагьэцакІэрэм иІофыгьохэм афэгьэхьыгьагь. Урысыер цІыф лъэпкъыбэ зыщыпсэурэ къэралыгъоу зэрэщытым епхыгьэу, лъэпкъ зэфыщытыкІэхэр нахьышІу шІыгъэнхэм, зэгъунэгъушІу зэфыщы-

тыкІэхэр гъэпытэгъэнхэм, лъэпкъхэм азыфагу зэгурыю--оІ естыхпк мынысти естын фыгъохэр непэ бэрэ къаІэтых. Ащ фэдэ Іофыгъохэм ыкІи мотшу еплуш на мотшу щыпсэурэ шапсыгъэхэм ясоциальнэ-экономикэ, ялъэпкъкультурэ хэхъоныгъэ япхыгъэхэм Краснодар край общественнэ организациеу «Адыгэ культурэм и Гупч» зыфиlорэм зэхищэгъэ конференцием хэлэжьагьэхэр атегушыlагьэх.

Конференцием изэхэщакохэр къалэу Краснодар адыгэ культурэмкІэ и Гупчэ ипащэу

Шэмэ Сафыет, краим иадминистрацие ІэкІоцІ политикэмкІэ и Департамент лъэпкъ зэфыщытыкІэхэмкІэ, политикэ партиехэмрэ общественнэ объединениехэмрэ зэпхыныгъэ адыряІэнымкІэ иотдел ипащэу Сергей Мозговоир, хабзэм ичІыпІэ къулыкъухэм ялІыкІохэр, шапсыгъэхэм я Адыгэ Хасэ хэтхэр, нахьыжъхэр, шІэныгъэлэжьхэр, культурэм иІофышІэхэр, журналистхэр ПсышІуапэ и Адыгэ Хасэ къыщызэрэугъоигъагъэх.

Анахьэу ахэр зыте-

зэфыщытыкІэхэр нахьышІу шІыгъэнхэм тегъэпсыхьэгъэ программэу краим къыщыхахыгъэр зэрагъэцакІэрэр ыкІи непэкІэ Іофыгъоу къэуцухэрэр ары. Шэмэ Сафыет, Сергей Мозговоир, Адыгэ Хасэм итхьаматэу КІакІыхъу Мэджыд, ТІопсэ районым иадминистрацие общественностым зэпхыныгъэ дыряІэнымкІэ игъэІорышІапІэ ипащэ игуадзэу Артем Куприяновыр, общественнэ организациеу «Хы ШІуцІэм Іус шапсыгъэхэм лъэпкъ культурэмкІэ я Гупчэу «Шапсугия» зыфиюрэм итхьаматэу Шъхьэлэхъо Мэдин, Псышlуапэ адыгэ культурэмкІэ и Гупчэ ипащэу Хэшх Руслъан шапсыгъэхэм ІэпыІэгъу афэхъугъэнымкІэ къэралыгъомрэ обществэмрэ зэдэлэжьэныгьэу азыфагу илъым къытегущыІэхэзэ, щысэшІухэр бэу къахьыгущы Іагъэхэр лъэпкъ гъэх. Къэралыгъом Іэпы Іэгьоу

къаритырэм ишІуагъэкІэ мы аужырэ илъэсхэм бэ ашІэн алъэкІыгъэр: ПсышІопэ, ТІопсэ районхэм арыт адыгэ къуаджэхэм культурэмкІэ ыкІи гъэсэныгъэмкІэ яучреждениехэм, лъэпкъ творческэ коллективхэм, гъэзетэу «Шапсугия» зыфигорэм ГэпыГэгъу арагъогьотыгь, мэхьанэшхо зиІэ общественнэ, культурэ, спорт ІофтхьэбзипшІ пчъагъэхэр зэрахьагъэх. ЗэдызэшІуахыгъэ проектхэм зэу ащыщ къалэу Шъачэ и Олимпийскэ парк Адыгэм и Унэ зэрэщагъэуцугъагъэр, къуаджэу Агуй-Шапсыгъэ краеведческэ тарихъкультурэ музей къызэрэщызэ-Іуахыгьэр. Ау, къэгущыІагьэхэм зэрэхагъэунэфыкІыгъэмкІэ, акіуачіэ зэрахьыліэн фэе Іофыгъошхохэр джыри апашъхьэ итых. Ныдэлъфыбзэмрэ лъэпкъ культурэмрэ къызэтегьэнэжьы-

гъэнхэм, ижъ-ижъыжькІэ къыщегъэжьагъэу шъолъырым щыпсэурэ шапсыгъэхэм яконституционнэ фитыныгъэхэмрэ яфедэхэмрэ къзухъумэгъэнхэм епхыгьэ Іофыгьохэм, адыгэхэм ятарихъ кlатхыкlыжьынэу зэрэпыхьэхэрэм цІыфхэр анахьэу агъэгумэкІыщтыгъэх. Къуаджэу Агуй-Шапсыгъэ дэс нахыжъэу Мэфэгьэл Сэлим ныбжыык эхэм япіункіэ ыкіи лъэпкъым хэхъоныгьэ егьэшыгьэнымкІэ шІошІэу иІэхэр конференцием къыщыриІотыкІыгъэх.

Адыгэ Республикэм иофициальнэ ліыкіоу Краснодар краим иадминистрацие ипащэ дэжь щыІэ Трэхъо Тимур псальэу къышІыгьэр зэгьунэгьушІу зэфыщытыкІэхэр гьэпытэгьэнхэ, зэгъунэгъу шъолъырхэм язэдэлэжьэныгьэ зегьэушъомбгъугъэн зэрэфаем фэгъэхьыгъагъ. Краснодар щыщ шІэныгъэлэжьхэу, социологие шІэныгьэхэмкІэ докторэу Хьагъур Айтэчрэ профессорэу КІыргь Асхьадрэ конференцием къыщаІэтыгъэ Іофыгъохэмкіэ еплъыкізу яізхэр къаlуагъэх.

ХыІушъом щыпсэурэ шапсыгъэхэм яшэн-хабзэхэр къызэтегъэнэжьыгъэнхэм, ныбжьыкІэхэм адыгабзэр ягъэшІэгъэным, этнографическэ, культурэ зекІоным хэхъоныгъэ егъэшІыгъэным атегъэпсыхьэгъэ къэралыгъо лъэпкъ политикэр краим щыпхырыщыгъэнымкlэ зэдэлэжьэныгъэу зэдыряІэр тапэкІи зэрагьэпытэщтыр конференцием икіэух къыщаіуагъ. НЫБЭ Анзор.

Хэта Іофым гъунэ фэзышІышъущтыр?

БэмышІэу тигъэзет къидгъэхьэгъагъ Адыгэ Республикэм мэкъумэшымкіэ и Министерствэ идэкіыгьо зэхэсыгьо Теуцожь районым иадминистрацие зэрэщызэхащэгъагъэр.

Республикэм мэкъу-мэщымкІэ иминистрэу Юрий Петровым зэрищэгъэ зэхахьэм къырагъэблэгъагъэх Адыгеим ирайонхэм мэкъу-мэщымкІэ игъэІорышІапІэхэм япащэхэр, ветеринариемкІэ яспециалист шъхьа!эхэр, къоджэ ч!ып!э койхэм ялыкІохэр, нэмыкІхэр. ЗэІукІэм хэлэжьагьэх район администрацием ипащэу Хьачмамыкъо Азэматрэ народнэ депутатхэм я Совет итхьаматэу ПчыхьалІыкъо Аюбэрэ.

Зытегущы агъэхэр былым шъхьарык охэр зиехэм пчыхьэрэ ядэжь зэрэдамыгъэзыхьажьхэрэр, ахэр чэщырэ гьогухэм зэратетхэр, автомашинэхэу чэщи мафи гъогухэм арыкІохэрэм зэратыраутыхэрэр, зэраукІыхэрэр, цІыфхэри ахэм зэрахэкІуадэхэрэр ары. Ащ фэшІ республикэм къэралыгьо кloцl loфхэмкlэ иминистрэу Александр Речицкэм гумэкІыгьом гъунэ горэ фэшІыгьэным пае амалэу щыІэ пстэури къызфагьэфедэнэу къызыщыкІэльэІурэ тхыльэу къафигъэхьыгъэм къекІолІагъэхэр Юрий Петровым щигъэгъозагъэх. Районхэм къарыкІыгъэхэм, къулыкъушІапІэхэм япа-- чем чехтрения пехер, ашіэщтхэр мэкъумэщымкІэ министрэм къаригъэІуагъ ыкІи шеф мехнестинаживсется дехествиным фэш зэрэзекІощтхэр агъэнэфэгъагъэх.

Ащ ыуж мазэм ехъу тешІэжьыгь. Ау мы гумэкІыгъом зэхъокІыныгъэ горэ фэхъугъэу къэlогъуае. Ащ фэшыхьат Урысыем и МВД имежмуниципальнэ отделэу «Адыгейский» зыфиІорэм иполицие ичІыпІэ инспекторхэм япащэу, полицием имайорэу ХъокІон Шумафэ гущыІэгъу зытэшІым къытфиІотагъэр.

- Непэ мы Іофыгьом лъэшэу егьэгумэкІы республикэмкІэ тиминистрэу Александр Речицкэр, — elo ащ. —

Сыда піомэ былымхэм апкъ къикіыкіэ гьогухэм ащыхъурэ авариехэм цІыфхэр ахэкІуадэх, сэкъатныгъэ ахахы, былымхэр аукlых, автомашинэхэр акъутэх. ЗэкІэ къызхэкІырэр цІыфхэр ябылымхэм пчыхьэрэ зэрапэмыгъокіыхэрэр, ящагухэм зэрадамыгъэзыхьажьыхэрэр, шъхьарык охэу чэщырэ къазэратыранэхэрэр ары. Хэти ибылым ищагу дэтын, ифэlо-фашlэхэр ыгъэцэкlэнхэ фае. КъыдигъэкІыгъэмэ, Іахъом ритын, пчыхьэм къыІихыжьынышъ, ищагу дигъэзыхьажьынэу щыт. Ахэр чІыпІэ псэупІэхэм зэрашагъэцакІэрэм гъчнэ алъызыфынэу щытыр япащэхэр ары.

Автомашинэ зэутэкІхэр гъогухэм атемыхъухьанхэм, ахэр нахь макіэ шІыгъэнхэм пае тэри, полицием иІофышІэхэм, тфэлъэкІыщтыр тэшІэ, -—икъэ-Іотэнхэр лъегъэкІуатэх ХъокІон Шумафэ. — Министрэм игуадзэхэм ащыщхэр къакіохэшъ, чіыпіэ койхэм яак-

ипащэхэри къарагъэблэгъэнхэр ары.

Ау оюкіэ зыпари къикіыщтэп, юфым егъэжьапІэ иІэн фае. ДжырэкІэ къуаджэхэм, къутырхэм цІыфзэхахьэхэр ащызэхащэхэрэп. Гъогухэм былымхэр зэратетыгъэхэу, чэщырэ зэратыраукіыхьэщтыгъэхэу, тхьамык агъохэр зэратехъухьэщтыгъэу, былымхэм бжыхьасэхэр зэраулъэгущтыгъэу къэнэжьы. Щысэхэри къэтхьыных.

Хъокіон Шумафэ къызэриІуагъэмкІэ, чъэпыогъум и 16-м автомашинэу «ВАЗ-21102»-р «Инэм — Бжъэдыгъухьабл» зыфиюрэ гъогушхом (Пэнэжьыкъуае дэжькіэ) шэу гъогум къытехьагъэм щеутэкІыгъ. А мэзэ дэдэм и 24-м, а гьогу дэдэм ПчыхьалІыкъуае пэчІынатІэу автомашинэу «ВАЗ-2107»-р чэщым гьогум тетыгьэ чэмитіумэ атехьагь ыкіи ыукІыгьэх. Автомашинэр хьэлачэ ригьэфагъ, шоферми, дисыгъэхэми шъобж

мехепинжешидоветив египпи дехА япащэхэр ары зэхэзыщэнхэ фаер. Ахэм ащаштэрэ унашъохэр зэкІэмэ агъэцэкІэнэу щыт. Ар зыуплъэкІущт комиссиеу зэхащэхэрэм яІофшІэн тигуапэу тэри тыхэлэжьэщт, шапхъэхэр зыукъохэрэр, зичэмхэр е шыхэр шъхьарытІупщэу хэзыгъэтхэрэр агъэпщынэхэзэ ашІынэу щыт. Джащыгъум Іофыр кІэкІышт.

хьылъэхэр атырищагъэх. Нэужыми Былымхэм апкъ къикіыкіэ гъогухэм ащыхъурэ авариехэм ціыфхэр ахэкіуадэх, сэкъатныгъэ ахахы, былымхэр аукіых, автомашинэ-хэр акъутэх. Зэкіз къызхэкіырэр ціыфхэр ябылымхэм пчыхьэрэ зэрапэмыгъокіыхэрэр, ящагухэм зэрадамыгъэзыхьажьыхэрэр,

тивхэр зыхэлэжьэхэрэ зэlукlэхэр зэ- тlогьогогьо ахэм афэдэ тхьамыкlагьохэр ни еіппы мәиристех жеретех жеретех спекторхэм отчетхэр къащашІых, мыхэм афэдэ щык агъэхэр дэгъэзыжынгъэнхэм пае тшІэщтхэм тызэдяусэ. ЗэІукІэхэр ащытшІыгьэх Гьобэкьуае, Ас-

шъхьарыкіохэу чэщырэ къазэратыранэхэрэр ары.

къэлае, Очэпщые, нэмыкІхэми. Ау анахь тэрэзыр къуаджэхэм, къутырхэм цІыфзэхахьэхэр ащызэхэщэгъэнхэр, ахэм тэри, прокуратурэм иІофышІэхэри, район администрацием

а гъогушхом техъухьагъэх.

ТІоным пае тыкъанэрэп, ау Іофым хэкІырэ щыІэп. Былымхэри шъхьарытІупщэу къоджэ урамхэм къащырафэкІых, бжыхьасэхэм атетых, чэщыри дагьэзыхьажьхэрэп, гьогушхохэми автомашинэхэм ащатыраутых, тхьамыкlагьохэр атехъухьэх. Хэт шъуlуа мы Іофым гъунэ фэзышІыщтыр?

НЭХЭЕ Рэмэзан.

01-м къеты

МэшІогъэкІосэ къулыкъум къызэритырэмкіэ, тыгъэгъазэм къыщегъэжьагъэу 2015-рэ илъэсым щылэ мазэм и 8-м нэс къалэу Мыекъуапэ Іофтхьабзэу «ИлъэсыкІэр» зыфијорэр щырекокіыщт.

Ар зыфытегьэпсыхьагьэр машІом зыкъимыштэнымкІэ, джащ фэдэу мэфэкІ мафэхэм мыхъо-мышІагъэхэр къэмыгьэхъугьэнхэмкІэ, цІыфхэр ахэм ахэмык одэнхэмк э офтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр зэшІохыгъэнхэр ары.

МэфэкІыр зыщыкІорэ унэм анахь макіэми ихьэпіитіу иіэн, дэкіояпіэхэр нэкІынхэ, пчъэхэр зэІухыгъэхэу щытынхэ фае. ЗыгорэкІэ электричествэр щымыІэ хъумэ, илъэсыкІэ мэфэкіхэр мафэрэ зэхащэхэмэ нахьышІу. Елкэр джэхашъом дэгъоу хэгъэпытыхьагъэу щытын фае. Электричествэр паупкlыгьэ хъумэ, фонархэмкІэ унэр къагъэнэфын фае.

Мэфэкіхэм ялъэхъан унэ кіоціым мэшІоустхъухэр, шэф остыгъэхэр, пиротехникэм епхыгъэ пкъыгъохэр щыхагъанэхэ, джащ фэдэу тутын щешъохэ хъущтэп.

МэфэкІыр зыщыкІорэ унэм машІор зэрагъэкІосэрэ пкъыгъуи 4-м нахь макізу иты хъущтэп, телефонми Іоф ышІэн фае. Телефоным дэжь мыщ фэдэ гущыІэхэр тетхагъэхэмэ нахьышly: «Машlом зыкъиштэмэ, 01-м шъутеу».

ИлъэсыкІэр хэжъугъэунэфыкІы зыхъукіэ, шъуикіэлэціыкіухэм шъунаіэ икъоу атежъугъэт, язакъоу ахэр къэшъумыгъанэх.

Машюм зыкъимыштэным фэгъэзэгъэ къулыкъоу къалэу Мыекъуапэ щыІэм икъэралыгъо инспекторэу С. С. ДАВЫДОВ

Гъогу-патруль къулыкъум иинженерэу Ф. А. АУЛЪ

О ТЭХЪУТЭМЫКЪОЕ РАЙОНЫМ КЪЫРАТХЫКІЫГЪЭХ

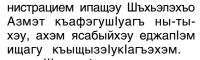
Сабый ІыгъыпІэхэм

япчъагъэ хэхъо

ЕджапІэм чІэхьанхэм ыпэкІэ сабый ціыкіухэм гъэсэныгъэ зыщагъотырэ учреждениехэр нахьыбэ шІыгьэнхэм фэгьэхьыгъэ программэм игъэцэкІэн Тэхъутэмыкъое районым мэхьанэшхо щыраты. Илъэс къэс сабый ІыгьыпІзу къызэІуахырэм ипчъагъэ хэхъо. Мары бэмышІзу районым анахь пэІудзыгьэ къуаджэу Псэйтыку кІэлэцІыкІу ІыгьыпІэ къыщызэІуахыгь. МэфэкІ шъыпкъэм фэдэу а хъугъэшІагьэр къоджэдэсхэм хагьэунэфыкІыгь, къуаджэм итарихъ ар зы пычыгъоу хэуцуагъ.

ЕджапІэм чІэхьанхэм ыпэкІэ зэкІолІэхэрэ сабый ІыгъыпІэм икъызэјухыгъом ехъуліэу гурыт еджапізу N 8-м бэ ціыфэу щызэІукІэгъагъэр. Ахэм ахэтыгъэх ныхэр, сабый ціыкіухэу мыщ къэкlощтхэр, кlэлэпlухэр, районым къикІыгъэ хьакІэхэр.

Тэхъутэмыкъое район адми-

– Шъощ фэдэу сэри непэ сигушІогьошху, — къыІуагь Азмэт, — сикъоджэ гупсэ сабый ІыгъыпІэ къыщызэІуахы, ар хъугъэ-шІэгъэшху, титарихъ инэкІубгъо шъхьаІэмэ ащыщ хъущт. Мы къуаджэм сэ сыщыщ, сыщапlугъ ыкlи сыщалэжьыгь. Уигупсэ къуаджэ, уикъоджэгъухэр уимыкІэсэнхэ плъэкІыщтэп, сикъуаджэ спсэ хэлъ, сыфэгумэкІы, нахь дахэу, нахьышюу хъумэ сшюигъу. Сабый ІыгьыпІэр къызэІухыгьэныр игъоу зылъэгъугъэхэм, ащ кІэщакІо фэхъугьэхэм, ыуж итыгьэхэм лъэшэу сафэраз, «шъопсэу» ясэlо.

— Лъэшэу сигуапэ Шапсыгъэ къоджэ зэхэт псэупІэм джыри зы сабый ІыгъыпІэ къы-

зэрэщызэІуахыгьэр, къыІуагъ псэупІэм иадминистрацие ипащэу КІакІыхъу Ахьмэд. — Ны пэпчъ рэхьатэу Іоф ышІэщт исабый зыдэщыІэр ыкІи кІэлэпІухэм ана-Іэ зэрэтетыр ышІэмэ. Сыгу къыздеІэу сабыйхэми, кІэлэпіухэми ясэlo: «Гъогумафэ шъутехь!»

КІэлэцІыкІухэми, ны-тыхэми афэгушІуагъэх район администрацием гъэсэныгъэмкІэ игъэІорышІапІэ ипащэу Пэрэныкъо Светланэ, ныхэм ащыщэу Ахэджэго Мули-Іэт, нэмыкІхэри.

Сабый цІыкІухэу мэфэкіым къэкіуагъэхэм орэдхэр къаlуагъ,

усэ цІыкІухэм къяджагъэх. Нэужым лентэ плъыжьыр зэпаупкІи, зэкІэри ІыгьыпІэм чІэхьагъэх. Унэ кlоціыр дахэу, шіагьоу зэіыхыгь, гуіэтыпі. Хьакіэу къэкІуагъэхэм, ны-тыхэм зэкІэ къекІолІагъэхэм кІэлэціыкіу іыгъыпізу къыззіуахыгьэр агу рихьыгь, ащ изэтегьэпсыхьан хэлэжьагьэхэм зэрафэразэхэр къаlуагъ. КъызэрэхагъэщыгъэмкІэ, учреждением икъызэІухын къагъэблэгъэным пае мыш шылэжьагъэх пчэдыжьым щегьэжьагьэу пчыхьэ нэс кіэлэпіухэм, ны-тыхэм

КІэлэцІыкІу ІыгьыпІэр сабый 30-м тегъэпсыхьагь. Мы уахътэм мыщ нэбгырэ 21-рэ щаlыгъ. Ахэм аныбжь илъэситІум къыщегъэжьагъэу илъэсиблым нэсы, ныбжь зэфэшъхьаф зиІэ сабыйхэр щаІыгъэуи зы группэ яІ. Сабый ІыгьыпІэм нэбгыритф щэлажьэ. Ипащэр ДзэлІ Зар, исэнэхьаткІэ кІэлэегьадж. Гурыт еджапіэм кіэлэціыкіу іыгыыпІэр хэт, щагу хъоо-пщауи иІ.

Сурэтхэм арытхэр: Іыгъыпіэм ипащэу Дзэлі Зар; сабыеу къэкіуагъэхэр.

Еджапіэр загъэпсыгъэр илъэс 30 хъугъэ

Тэхъутэмыкъое районым гурыт еджэпІэ 19 ит. Къэлэ гъэпсыкІэ зиІэ поселкэу Инэм дэт гурыт еджапІэу N 25-р анахь ныбжьыкІэмэ ащыщ. Мы еджапІэр загъэпсыгъэр илъэс 30 хъугъэ. Нэбгырэ минитІу нахьыбэ мыщ къычІэкІыгъ, ахэм ащыщэу 117-м дышъэ е тыжьын медальхэмкІэ ар къау-

1984-рэ илъэсым гурыт еджапІзу N 25-р ашІыгъагъ ыкІи гурыт еджэпІиплІ поселкэм дэт хъугъэ. Поселкэшхор тюу гощыгъэ: языбгъурэр колхоз, адрэр совхоз лъэныкъох. Совхоз лъэныкъом цІыфэу щыпсэурэр бэкІэ адрэ лъэныкъом нахьыб. Ары ыкІи мыщ гурыт еджэпіищыр зыкіэгьэзагьэр, еджакІоу мы район ціыкіум исыр бэкІэ нахьыб.

Еджапіэм ишіын кіэщакіо фэхъугъэр Хьанэхъу Къадырбэч, а лъэхъаным Инэм поселкэ советым ар итхьамэтагъ. 1980-рэ илъэсым икъихьагьум еджапіэм ишіын рагьэжьэгъагъ, ащи тарихъ гъэнэфагъэ пылъ. ЕджэпІитІоу совхозыгьэ лъэныкъом хэтыгьэхэм еджакІохэр ачіафэштыгъэхэп. Адрэ колхозыгъэ лъэныкъом щыІэгьэ еджапІэм кІонхэр къиныгь ыкІи щынэгьуагьэ: Инэм пхырыкІырэ гъогушхоу Краснодар — Новороссийскэр, мэшІоку гъогур зэпачынхэ фэягъэ, километритІум къехъоу еджакІохэм лъэсэу акІужьыщтыгь. А зэпстэумэ къахэкІэу поселкэм иадминистрации, нытыхэри, кІэлэегъаджэхэри, еджакІохэри кІэлъэІущтыгъэх микрорайонышхоу зызыушъомбгъурэм еджэпіакіэ щашіынэу.

Хьанэхъу Къадырбэч еджапІэм ишІын ыкІи икъызэІухын фэгъэзагъэу ІофшІэнышхо ышІагъ, Іофыгъуабэ зэшІуихыгъ. ЕджапІэр илъэсипліыкІэ аухыгь.

КІэкІэу, ау хэзыгъэнчъэу еджапІэм ишІын-икъызэІухын зэрэкІуагъэр пчыхьэзэхэхьэмэфэкІым Хьанэхъум къыщи-Іотагъ. Залым чІэсхэр зэрэфэразэхэр къахэщэу Къадырбэч Іэгу бэрэ фытеуагъэх.

Апэрэ директорэу еджэпІакІэм иІагъэр Мальков Анатолий Иван ыкъор ары. Ащ ыпэкІэ ар Инэм гурыт еджапІэу N 2-м идиректорыгь, пэщэныгьэ зэрихьаным хэшІыкІ фыриІагь, фэкъулаигъ. Илъэс 28-рэ еджапІэм Мальковыр ипэщагь, а илъэсхэм къакІоці районым, тиреспубликэ, Урысые Федерацием ягурыт еджэпІэ дэгъумэ ащыщ хъугъэ. Гъэхъагъэу еджапІэм ышІыгъэхэм Анатолий Мальковым и ахьыш у ахэлъ, щытхъур фаlоныр тефэ. Изыгьэпсэфыгьо уахътэ къэси тІысыжьын зэхъум, Мальковыр егупшысагъ иІэнатІэ зэритыжьыщтэу зытефэу шІошІырэм. Ащ фэдэу еджэпІэшхом пащэ фэхъунэу ылъытагъэр Ольга Пономаревар ары ыкІи хэукъуагъэп: шэн-хабзэу еджапІэм чІэльхэр ащ ІэубытыпІэ ышІыгъэх, ахэм адиштэу иІофшІэн лъигъэкІотагъ.

ЕджапІэм имэфэкІыкІэ къыфэгушІуагъэх район администрацием, райсоветым, поселкэу Инэм иадминистрацие ялІыкІохэр, блэкІыгъэ илъэсхэм еджапІэр къэзыухыгъэхэр, нытыхэр, предприятиехэм япащэ-

ХЪУЩТ Щэбан.

КІэлэеджакІохэр **ЗЭНЭКЪОКЪУГЪЭХ**

Культурэм и Унэу Мыекъуапэ дэтым бэмышізу щыкіогъэ зэхахьэм кіэлэеджакіохэм азыфагу щыкіогъэ зэнэкъокъоу зэпахырэ узэу СПИД-м пэуцужьыгъэным и Дунэе мафэ ехъуліэу зэхащэгъагъэм зэфэхьысыжьхэр щыфашіыгъэх.

НыбжьыкІэхэм япсауныгъэ къаухъумэн, гъогу занкІэ тетынхэ зэрэфаем епхыгьэ творческэ Іофшіагъэхэмкіэ ахэр зэнэкъокъугъагъэх. Іофтхьабзэм кІэщакІо фэхъугъагъ Мыекъо-

республикэ Гупчэмрэ наркотикхэр зэрагъэзекІохэрэм лъыплъэрэ республикэ къулыкъумрэ.

ЗэхэщакІохэм ялІыкІохэр зыхэтыгъэ жюрим творческэ

«Мы Іофтхьабзэм мурад шъхьаІэу иІэр мыхъун озыгъэшіэнэу, бзэджэшіагъэм ухэзыщэнэу къыпфежьэрэм теубытагъэ хэлъэу «хьау» епіон плъэкіын зэрэфаер ныбжьыкіэхэм джыри зэ агу къэдгъэкіыжьыныр ары».

пэ къэлэ администрациер, ащ изэхэщэнкІэ ІэпыІэгъу хъугъэх СПИД-м ыкІи зэпахырэ узхэм апэуцужьыгъэнымкІэ Адыгэ

Іофшіагъэхэр зэригъапшэхэ зэхъум къыдилъытэщтыгъ Іофтхьабзэм мурадэу иІагьэм ыкІи пшъэрылъэу къагъэуцугъэхэм

ахэр адештэхэмэ: ныбжьыкІэхэм япсауныгъэ къаухъумэным, обществэм мыхъунэу хэхъухьэхэрэм уасэ афашІын алъэкІыным, социальнэ Іофыгъохэм язэшІохын хэлэжьэнхэм къафэджэгъэныр. Анахь анаІэ зытырагъэтыгъэр психотропнэ веществохэм ягьэфедэн пэуцужьыгъэн зэрэфаер ахэм джэш агъэм ухэзыщэнэу къып-

къызэрагъэлъэгъуагъэр ары.

Іофтхьабзэм хэлэжьагъэхэм апашъхьэ къыщыгущы агъ наркотикхэр зэрагьэфедэрэм лъыплъэрэ республикэ къулыкъум иІофышІзу Марина Орловар.

Мы Іофтхьабзэм мурад шъхьајзу ијзр, — къыјуагъ ащ, мыхъун озыгъэшІэнэу, бзэфежьэрэм теубытагъэ хэлъэу «хьау» епІон плъэкІын зэрэфаер ныбжьыкІэхэм джыри зэ агу къэдгъэкІыжьыныр ары.

ВИЧ-инфекцием пэуцужьыгьэным, «спайсхэм» цІыфым ипсауныгьэ зэрарэу рахырэм афэгъэхьыгъэ документальнэ фильмхэм кіэлэеджакіоу Іофтхьабзэм хэлэжьагьэхэр арагьэпльыгьэх.

Къалэу Адлер къыращэу Мыекъуапэ наркотик къызэращэрэ «гьогур» гьэунэфыгьэным, ар зыгъэцакІэрэр къэубытыгъэным наркополицейскэхэр илъэсныкъорэ пылъыгъэх, лъэныкъо пстэумкІи алъыплъагъэх. ШэкІогъум ыкІэхэм адэжь гьогупатруль къулыкъум иІофышІэхэр ягъусэхэу ахэм къаубытыгъ 1985-рэ илъэсым къэхъугъэ Н-р. Ащ имашинэу «Тойота-Карола» зыфаlорэм ибагажник илъэу наркотикыр Мыекъуапэ къышэштыгъ.

ЗэкІоцІыщыхьагъэу ащ ибагажник илъыгъэм наркотикэу грамм 1024,5-рэ къыщэчыщтыгъ. Къаубытыгъэм къызэриІуагъэм- лер ар къащищэфыгъ Мыекъуа-

кІэ, къалэхэу Шъачэ ыкІи Ад- пэ щищэным фэшІ.

Уголовнэ Іоф къызэІуахыгъ, зэхэфынхэр макloх.

КУЛЬТУРЭМ И ИЛЪЭСРЭ ЩЫІЭНЫГЪЭМРЭ

«Налмэсыр» дунэе шапхъ

Лъэпкъ искусствэм итарихъ, хэхъоныгъзу ышіырэр къызыщылъэгъорэ пчыхьэзэхахьэм ухэлажьэмэ, зэгъэпшэнхэр ошіых. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо академическэ къэшъокіо лъэпкъ ансамблэу «Налмэсым» иконцертзу Мыекъуапэ щыкіуагъэр гъатхэм ижьы къабззу гур къэзыіэтырэм, щыіэныгъэр къэзыгъэдахэрэм фэдгъэдагъ. Лъапсэр зыгъэпытэрэм шіэжьыр зэригъэлъапіэрэр къызыхэщыгъэ пчыхьэзэхахьэр шіумрэ дахагъэмрэ афэлэжьагъ.

«Налмэс». А гущы вр къызыт вократь искусств в къырык вуагъэм, инеущыр в маф гук в преспубликам изаслуженна артистка в Афашать Фаина концертыр зарищаза, культурам и Илъэс «Налмасыр» зарахалажьагъам къытегущы вагъ.

«Налмэсыр» ары культурэм и Илъэс Адыгеим къыщызэ-Іузыхыгъэр. Москва ициркэу Ю. Никулиным ыціэкіэ щытыр игъусэу концертыр Мыекъуапэ къыщитыгъ. Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкіуагъэхэм якультурнэ Іофыгъохэм «Налмэсым» иіэпэіэсэныгъэ къащигъэлъэгъуагъ. Адыгэ Республикэм ищытхъу щиіуагъ.

Адыгэ шъуашэм и Мафэ хэбзэ унашъохэм адиштэу апэрэу тиреспубликэ щагъэмэфэк ыгъ. «Налмэсыр» Іофтхьабзэм зэхэщак офэхъугъ. Тиансамблэ ціэрыю джырэблагъэ Израиль щы агъ, тилъэпкъэгъухэм ямызакъоу, урысхэм, джуртхэм, нэмык хонцертышхо къафитыгъ.

Хэгъэгум икультурэ къэухъумэгъэнымкіэ, лъэпкъ искусствэм зегъэушъомбгъугъэнымкіэ «Налмэсым» Іофэу ышіэрэм осэ ин къыфашіыгъ. Урысыем и Федеральнэ Зэіукіэ и Совет и Щытхъу тхылъ къыратыжьыгъ.

Тиреспубликэ итын анахь льапІзу медалэу «Адыгеим и Щытхъузехьэр» къызыфагъэшъошэгъэ «Налмэсым» иконцерт кІзу агъэуцугъэ къашъохэмкІз аублагъ.

Концертыр

Ижъырэ адыгэ къашъоу «ЗэфакІом» кІэщакІо фэхъугъэх артистхэу Нэгъой Мэдинэ, Хьакъуй Анжеликэ, Къулэ Мурадин, Псыблэнэ Мурат. Къашъор къашІыным ыпэкІэ Нэгъой Мэдинэ къызэрэтиІуагъэу, «Налмэсым» изэхъокІыныгъэхэр лъэпкъ гупшысэм къыпкъырэкІых, шІэжьым ухащэ.

Пэсэрэ къашъоу «Ислъамыер» дэхэ къодыеп. Артист пэпчъ къашъор шюгъэшіэгъон, концертым къыщишіыным кіэхъопсы. Адыгеим инароднэ артисткэу іэбдэкъо Иринэрэ Пшызэ изаслуженнэ артистуу іэшъынэ Руслъанрэ «Ислъамыем» хэлъ гупшысэ шъэфхэр пчэгум къыщагъэлъэгъуагъ.

«ЗекІо зыгъэлъатэр», «Адыгэ уджыхэр» «Налмэсым» мыгъэ щагъэуцугъэ къашъох. Художественнэ пащэу Хъоджэе Аслъан ІофшІагъэу щыІэм къыпкъырыкызэ, кІэм зэрэлъыхъурэр зыцІэ къетІогъэ къашъохэм къаушыхьаты.

Къэшъо зэхэтыр жъы хъурэп. «Тыргъэтаор» Бэрзэдж Дианэ къешlы. «Ижъырэ къашъом» Ахътэо Бэлэрэ Едыдж Гушъаорэ фэгъэзагъэх. «Ныбжьыкіэ къашъор» Хъут Сусанэрэ Хьажэкъо Пщымафэрэ къашіы. Тыргъэтао иобраз нэгум къыкіигъэуцозэ, къашъор Д. Бэрзэджым къышіы зыхъукіэ, адыгэмэ тарихъ гъогоу къакіугъэр нахъ куоу зэбгъашіэ пшіоигъо охъу. Пшъашъэмыпкъ ищыгъ, пъапэкіэ мэуцу, нэплъэгъу закъокіз къыуиіорэр гущыіабэмэ ауас.

Нартхэм афэгьэхьыгьэ къашъом ыныбжьи бэп. Хьакъуй Анжеликэ нартхэм ямашю лъагэу ыlэтызэ, къашъом ыпсэ егъэлъэшы. Артистхэу Къулэ Адэмыррэ Къулэ Мурадинрэ мы къашъом зэрэхэлажьэхэрэм унаlэ теудзэмэ, лыгъэм, гукlэгъум, шlушlагъэм язэпхыныгъэхэр едзыгъом хэольагьох

Ансамблэ ціэрыіом сыдигъуи иконцертхэм ахэтын фае къэгъэлъэгъонэу «Налмэсыр къэшъо» зыфиіорэр. Орэдышъор зэрэдахэм изакъоп, ансамблэм ыціэ піэты пшіоигъомэ, купкізу лъэпкъ къашъом иіэр ащ къыщыпіотэн олъэкіы. Іэбдэкъо Иринэ, Хьакъуй Анжеликэ, Псыблэнэ Мурат, іэшъынэ Руслъан къашъом икіэщакіох.

Шъонтрыпым теорэ артистхэм тикъушъхьэ лъагэхэм гукіэ уафащэ, тичіыопс идэхагъэ нахьышіоу зэбгъэльэгъу пшіоигъоу гур «зэрадзэ». Іэкіыб хэгъэгухэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм яхьыліэгъэ къашъор Шагудж Батурай къыхедзэ. Артист ціэрыіор Тыркуем къыщыхъугъ, Хэкужъым къыгъэзэжьи, «Налмэсэу» игупсэм хэхьагъ. «Лъэпэчіасэр» ащ къызэришіырэм уасэ фэшіыгъуай. Къамэхэр зэпэжъыухэзэ пчэгум къыщыхесэх.

«Къашъо» зыфиюрэр «Налмэсым» ирепертуар пытэу хэуцонымко артистхэм бэ къадэхьугъэр. Нэгьой Маринэ, Бэрзэдж Дианэ, Хьакъуй Анжеликэ, Псыблэнэ Мурат, Къулэ Мурадин, Едыдж Гушъао, Къулэ Адэмыр константиру, шэн-хабзэхэр къахэщэу артист-

хэм къашіы. Яшъуашэхэр лъэшэу зэрэзэтекіыхэрэм упчіэхэр къегъэтэджых. «Анахь дахэр хэта?» зыфэпіощтым иджэуап улъэхъу. Кіакіохэр хъулъфыгъэмэ ащыгъэу къашіыгъэ къашъомкіз концертыр къаухыгъ.

ЕплъыкІэхэр

<u>ИСУП Аслъан —</u> Адыгеим инароднэ артист.

— «Налмэсыр» зы чІыпІэ итэп, кІэм лъэхъу. Лъэшэу сигуапэр щытхъур къыфэзыхьыгъэ гъэхъагъэу ансамблэм иІэр къыухъумэзэ, иІофшІэн зэрэлъигъэкІуатэрэр ары. ШІэжьэу иІэм уасэу фишІырэм инеущрэ мафэ егъэдахэ, «Налмэсым» ипащэхэм сафэраз.

<u>ДЖАРЫМЭ Аслъан</u> — искусствэр икlас.

— Адыгэм ыгу «Налмэсым» къыфытео. Къашъохэм уагъэрэ-хьатырэп, дахэк э «укъагъэп э-жъгъэишъ», артистхэм уагъэгушхо.

УДЖЫХЪУ Мадинэ къызэплъэкіыжьызэ концертыр къамыухэу чіэкіыжьыгъ.

— Сшюгъэшыгъон къашъохэр. Сабыир унэм къисынагъэшъ, сымыкюжьы хъущтэп. Сыгу къео ятюнэрэ едзыгъор зэрэсымылъэгъущтыр.

<u>Любовь КУДЛАСЕНКО —</u> Мыекъуапэ щэпсэу.

— «Налмэсым» иконцертхэм сыдигъуи сяплъы. Дунаим тет ансамблэ анахь дэгъухэм «Налмэсыр» ахэсэлъытэ. Сэ макlэп слъэгъугъэр, зэгъэпшэнхэр сэшlых.

<u>Дмитрий МАЛИНА —</u> сымадж, курэжъыем ис.

— Адыгеим сыщэпсэу, ансамблэ ціэрыюм семыпльэу унэм сисыныр зыфэсыдэжьыгьэп. Адыгэ шъуашэмэ ядэхагьэ изакьоми, мыщ фэдэ концертхэм уяпльын фае. Курэжьыем си-

сэу артистхэм сырягъусэу сыкъашъо сшюигъоу уахътэ къысэк үүштыгъ.

<u>ЕУТЫХ Бэл —</u> «Мыекъуапэ инэфылъэхэм» къащышъощтыгъ.

— Къашъохэр дахэу къашlых. Пчэгум къызихьэхэкlэ, нэр пlэ-пахы. Артистхэм тагъэгушlо. Дунаим ихэгъэгухэм «Налмэсыр» нахьыбэрэ ащыlэн фае.

ЗэІукІэгъухэр

Илъэс зэфэшъхьафхэм «Налмэсым» къыщышъуагъэхэу Нэмыт Іэкъо Аслъан, КІэмэщ Заурбый, Бжьэц Руслъан, Хьэлэщтэ Аскэр, Барцо Хьазрэт, Хьасинэ Нурбый, нэмык Іхэри концертым изэпыугъом Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Тхьак Іущынэ Аслъан Іук Іагъэх, гуфэбэныгъэ зэфыря Ізу гущы Ізгъу зэфэхъугъэх. Концертыр к Ізухым зыфэк Іом, пэ Іухьохэм ак Іыбык Із джэгушхо щаш Іыгъ.

Лъэпкъ искусствэм имэфэкіым фэдэу кіогъэ пчыхьэзэхахьэм еплъыгъэх тиреспубликэ и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан, Премьер-министрэу Къумпіыл Мурат, Мыекъуапэ иадминистрацие ипащэу Александр Наролиныр, Адыгэ Республикэм и Апшъэрэ Хьыкум и Тхьаматэу Трэхъо Аслъан, Адыгэ Республикэм ипрокурорэу Василий Пословскэр, республикэм культурэмкіэ иминистрэу Къулэ Мыхьамэт.

— Пащэхэр ІэпыІэгъу къызэрэтфэхъухэрэм изакъоп, «Налмэсыр» шІу зэрагъэгъурэм, искусствэр зэрагъэлъапІэрэм фэшІ тафэраз, тиконцерт зэреплъыгъэхэр лъэшэу тигуапэ, — къыІуагъ художественнэ пащэу Хъоджэе Аслъан. — КІакІохэр ащыгъэу тиартистхэм кІэух къашъор къызэрашІыгъэм тимурад шъхьаІэхэр етэпхых. Гъогоу къэткІугъэр дгъэлъапІэзэ, тинеущрэ мафэ нахьышІу зэрэхъущтым тыфэкІо.

— «Налмэсым» зигъэпсэфынэу уахътэ иlэп. Циркым иартистхэр игъусэхэу тыгъэгъазэм и 21-м къыщыублагъэу Илъэсыкlэм фэгъэхьыгъэ концертхэр къытыщтых, — къытиlуагъ ансамблэм идиректорэу А. Бастэм. — Культурэм и Илъэс тыгъэгъазэм и 19-м Мыекъуапэ щызэфэтшlыжьыщт.

Концертыр къызаухым артистхэм гущыlэгъу тафэхъугъ. Ягупшысэхэм тшlогъэшlэгъонэу тядэlугъ, нэпэеплъ сурэтхэр атетхыгъэх.

ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм льэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр:

52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр:

52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гьэр:
Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4046 Индексхэр 52161 52162 Зак. 3277

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахьтэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр

МэщлІэкьо Саид

Редактор шъхьаІэм игуадзэр пшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

Хъурмэ Хъусен